

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma

Anna Hukka

ON AIKA SEIKKAILUN!
– Seikkailukasvatusopas varhaiskasvatukseen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2020

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2020
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Anna Hukka

Nimeke
ON AIKA SEIKKAILUN!
– Seikkailukasvatusopas varhaiskasvatukseen

Toimeksiantaja
Yksityinen päivähoiton tuottaja, Joensuu

Tämän opinnäytetyön aiheena on seikkailukasvatus varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarjota seikkailukasvatuksen elämyksiä 4–6-vuotiaille lapsille sekä tarjota varhaiskasvatuksen työntekijöille menetelmiä seikkailukasvatuksen toteuttamiseen. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa opas 4–6-vuotiaiden lasten seikkailukasvatuksen toteutukseen. Oppaan seikkailut on testattu päiväkodissa ohjaamillani seikkailutuokioilla.

Opinnäytetyön toteutus on toiminnallinen ja opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä toimeksiantajan, Joensuussa sijaitsevan yksityisen päiväkodin kanssa. Keskeisiä menetelmiä työssä oli havainnointi, osallistaminen, reflektointi sekä seikkailukasvatuksen eri menetelmät. Opinnäytetyön tuotos eli seikkailukasvatusopas sisältää neljä valmista seikkailua sekä erilaisia seikkailukasvatukseen sopivia harjoitteita.

Opas helpottaa seikkailukasvatuksen järjestämistä päiväkodissa sekä auttaa toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, sekä lisää varhaiskasvattajien tietämystä seikkailukasvatukseen liittyen.

Kieli
suomi

Sivuja 85
Liitteet 6
Liitesivumäärä 40

Asiasanat
seikkailukasvatus, seikkailu, varhaiskasvatus

THESIS
November 2020
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
FI 80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. +350 13 260 600 (switchboard)

Author
Anna Hukka

Title
It`s time for adventure!
– An adventure education guide for early childhood education

Commissioned by
Privately owned Day Care Center in Joensuu

The purpose of this thesis was to provide adventure education experiences for children aged 4–6 years and to provide adventure education methods for early childhood education employees. The aim of this thesis was to produce a guide for adventure education to children aged 4–6. The adventures of the guide have been tested in adventure sessions I guided in kindergarten.

This thesis is functional, and it was made in cooperation with private Day Care Center in Joensuu. The main methods that were used in this work were observation, involving the kids, self-reflection, and various methods of adventure education. The output of this thesis was the adventure education guidebook that includes four adventures and various exercises that are suitable for adventure education.

The guide assists the early childhood educators in the planning and implementation of adventure activities. It also increases the knowledge of early childhood educators about adventure education.

Language
Finnish

Pages 85
Appendices 6
Pages of Appendices 40

Keywords
adventure education, adventure, early childhood education

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatus	6
2.1	Mitä varhaiskasvatus on?	6
2.2	Varhaiskasvatussuunnitelma.....	7
2.3	Varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys.....	8
3	Seikkailukasvatus	10
3.1	Seikkailukasvatus varhaiskasvatuksessa.....	11
3.2	Varhaiskasvattajan rooli seikkailukasvatuksessa	12
3.3	Seikkailujen suunnittelu varhaiskasvatuksessa.....	13
3.4	Aikaisemmat opinnäytetyöt seikkailukasvatuksesta	14
4	Opinnäytetyön lähtökohdat	15
5	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	15
5.1	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	15
5.2	Opinnäytetyön prosessi.....	16
5.3	Tiedontuottamis- ja osallistamismenetelmät.....	18
5.4	Toimintatuokiot seikkailuteemaviikolla	19
5.5	Arviointimenetelmät.....	20
5.6	Koronavirusepidemia opinnäytetyöni toteutuksessa	21
6	Opinnäytetyön toiminnallinen toteutus	22
6.1	Toiminnan aloitus	22
6.2	Seikkailutuokioiden suunnittelu ja toteutus.....	23
6.3	Linnaseikkailu.....	24
6.4	Merirosvoseikkailu.....	28
6.5	Maatilaseikkailu.....	31
6.6	Dinosaurusseikkailu	34
6.7	Viimeinen seikkailukasvatustuokio	36
6.8	Seikkailutuokioiden arviointi	37
7	Seikkailukasvatusopas.....	38
7.1	Oppaan sisältö	38
7.2	Oppaan arviointi	39
8	Pohdinta.....	39
8.1	Luotettavuus ja eettisyys	40
8.2	Oma oppiminen ja ammatillinen kehittyminen	42
8.3	Jatkokehittämisideat.....	43
	Lähteet.....	44

Liite 1	Kirje vanhemmille
Liite 2	Havainnointirunko
Liite 3	Palautekysymykset tuokioiden jälkeen
Liite 4	Palautekysymykset valmiista oppaasta
Liite 5	Toimintatuokioiden suunnitelmat
Liite 6	ON AIKA SEIKKAILUN! -Seikkailukasvatusopas varhaiskasvatukseen

1 Johdanto

Lapset kaipaavat seikkailuja, erilaisia elämyksiä ja toimintaa. Seikkailukasvatus on perinteiselle opetukselle vaihtoehtoinen tapa oppia erilaisia taitoja ja asioita. Lapset oppivat eri tavoin ja seikkailu toimintamenetelmänä auttaa tavoittamaan esimerkiksi niitä lapsia, jotka kaipaavat päivään toimintaa ja jännitystä. Seikkailukasvatus on monipuolinen työtapa, jolla voidaan tukea lapsen kehittymistä laajasti. (Kokljuschkin 1999, 5, 21, 35.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarjota seikkailukasvatuksen elämyksiä 4–6-vuotiaille lapsille sekä tarjota varhaiskasvattajille mahdollisuus toteuttaa helposti seikkailukasvatusta. Opinnäytetyö on toiminnallinen ja tuotoksena syntyi opas 4–6-vuotiaiden lapsien seikkailukasvatukseen. Oppaasta löytyy neljä valmista seikkailua sekä erilaisia seikkailukasvatukseen sopivia harjoitteita. Opinnäytetyön prosessi etenee Kari Salosen konstruktivistisen mallin mukaan.

Toimeksiantajana opinnäytetyölleni on Joensuussa sijaitseva yksityinen päivähoiton tuottaja. Opinnäytetyön aihe valikoitui päiväkodin teeman mukaan. Opinnäytetyön toiminnalliseen osuuteen osallistui päiväkodin lapsista koottu ryhmä. Lapset ideoivat oppaaseen tulevien seikkailujen teemat ja osallistuivat valmiiden seikkailujen toteutukseen.

Tärkeä osa opinnäytetyötä on tietoperusta varhaiskasvatukseen sekä seikkailukasvatukseen liittyen. Opinnäytetyöni sisällössä olen huomioinut varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä varhaiskasvatuksen pedagogisen viitekehyksen. Avaan seikkailukasvatuksen käsitettä yleisesti, mutta keskityn tarkemmin seikkailukasvatukseen erityisesti varhaiskasvatuksessa. Kerron opinnäytetyöni lähtökohdista, menetelmällisistä valinnoista sekä toiminnallisesta toteutuksesta. Tarkastelen lisäksi valmista tuotosta eli opasta ja pohdin työn luotettavuutta sekä eettisyyttä. Lisäksi käsittelen opinnäytetyön vaikutuksia oman ammatillisuuden kasvun näkökulmasta.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Mitä varhaiskasvatus on?

Varhaiskasvatus on ensimmäinen osa Suomen opetusjärjestelmää, ja sen tarkoituksena on tukea vanhempien kasvatustehtävää ja lasten hyvinvointia sekä mahdollistaa vanhempien osallistuminen työelämään ja opiskeluun. Varhaiskasvatuksen erilaisia toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatus. Varhaiskasvatukseen oikeutettuja ovat alle oppivelvollisuusikäiset lapset sekä erityisolosuhteissa vanhemmat lapset. Varhaiskasvatuspalvelut kunta tai kuntayhtymä voi järjestää itse tai hankkia palvelut yksityiseltä palveluntarjoajalta. (Opetushallitus 2018, 7, 14; Varhaiskasvatuslaki 540/2018, §1.)

Varhaiskasvatusta ohjaavat useat velvoitteet ja säädökset. Velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatuslakiin, varhaiskasvatusta koskevaan asetukseen sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Lisäksi siihen sovelletaan myös hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta. On noudatettava myös muista lainsäädännöistä tulevia velvoitteita sekä kansainvälisiä sopimuksia, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimusta. (Opetushallitus 2018, 15.)

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista sekä tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa, jossa keskitytään pedagogiikkaan. Tavoitteita varhaiskasvatuksella on kymmenen, joista oleellisimmat opinnäytetyöni kannalta ovat edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä, tukea oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista, toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa ja edesauttaa myönteisten oppimiskokemusten saamista. Lisäksi tärkeää on lasta kunnioittava toimintatapa ja varmistaa kehittävä ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö, jossa lapsi pääsee kehittämään yhteistyötaitojaan ja ryhmässä toimimista. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, § 2–3.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Opetushallitus on laatinut varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jotka pohjautuvat varhaiskasvatukseen. Vasun perusteiden pohjalta laaditaan niin paikalliset kuin lastenkin varhaiskasvatussuunnitelmat sekä toteutetaan varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen sisältö on määrätty perusteissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet mahdollistaa varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuuden Suomessa. (Opetushallitus 2018, 7; Varhaiskasvatukseen 540/2018, § 21.)

Varhaiskasvatuksen järjestäjät ovat velvoitettuja laatimaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat opetushallituksen määräämien perusteiden pohjalta. Paikallinen vasu määrittelee ja ohjaa paikallisesti varhaiskasvatuksen järjestämistä. Suunnitelmassa otetaan huomioon paikalliset erityispiirteet, pedagogiset painotukset, lasten tarpeet sekä arvioinnista ja kehittämisestä saatu tieto. (Opetushallitus 2018, 8.)

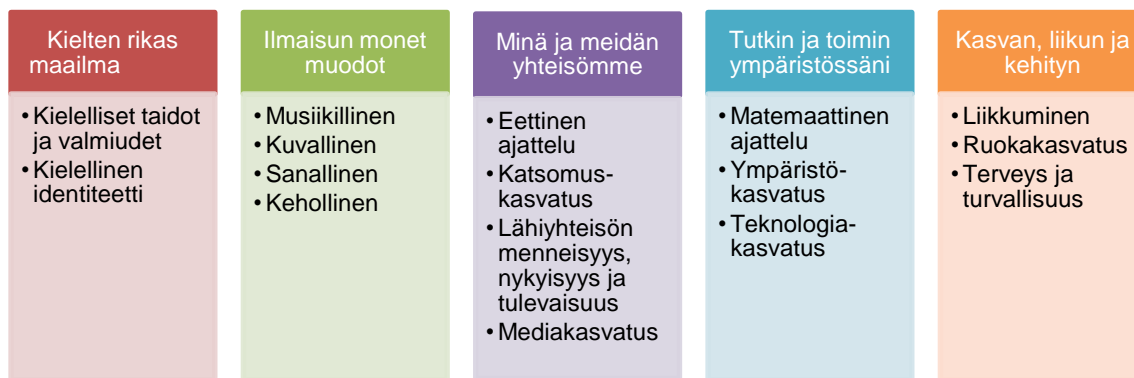
Paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien lisäksi jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelmaa laatiessa lähtökohtana on aina lapsen etu ja tarpeet. Tavoitteet, jotka suunnitelmaan kirjataan asettaa tavoitteet varhaiskasvatuksessa tapahtuvalle pedagogiselle toiminnalle. Lasten tavoitteet otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa sekä toteuttaessa. Lapsen oman vasun laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettaja yhdessä muun kasvatushenkilökunnan sekä lapsen huoltajien kanssa. Myös lapsen omat mielipiteet ja toiveet selvitetään ja otetaan huomioon suunnitelmassa. Vasun toteutumista sekä lapsen tuen tarvetta ja riittävyttä on arvioitava ja suunnitelma tarkistetaan vuosittain. Suunnitelmaa voidaan tarkastaa myös useammin, jos siihen tulee edellytys. (Opetushallitus 2018, 9–11; Varhaiskasvatukseen 540/2018, § 23.)

2.3 Varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys

Varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet korostavat varhaiskasvatuksen pedagogista luonnetta. Pedagogiset painotukset ovat muuttuneet ajan saatossa, mutta Suomalaisessa varhaiskasvatuksen pedagogiikassa ajatellaan hyvin kokonaisvaltaisesti. Pedagogiikka rakentuu kasvatuksen, opetuksen ja hoidon ympärille arjentoiminnoissa, eikä pelkästään toimintatuokioilla. Pedagoginen toiminta on tavoitteellista ja tavoitteet on laadittu varhaiskasvatussuunnitelmiin. Toiminnassa olisi kuitenkin hyvä olla hieman väljyyttä, jotta lasten aktiivisuus ja tilanteista nousevat ideat pystyvät toteutumaan. (Karila 2017, 9–11.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tuodaan esille käsite laaja-alainen osaaminen. Laaja-alaisen osaamisen tarve on noussut esiin jatkuvasti muuttuvan maailman takia. Osaamiselle luodaan pohja jo varhaiskasvatuksessa ja osaamisen kehittyminen jatkuu esi- ja perusopetuksessa. Kehittymistä tapahtuu myös lapsilla, jotka eivät ole varhaiskasvatuksessa ja se ei pääty, vaan jatkuu läpi elämän. Laaja-alainen osaaminen muodostuu kokonaisuudesta, johon kuuluvat tieto, taidot, arvot, asenteet ja tahto. Se edistää lasten kasvua sekä yksilönä, että yhteisön jäsenenä. Laaja-alaisessa osaamisessa on viisi osa-aluetta: ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjentaidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Osa-alueille on laadittu tavoitteet, johon varhaiskasvatuksen toiminnalla pyritään. Ne antavat suunnan varhaiskasvatuksessa tapahtuvalle toiminnalle ja oppimisympäristöille sekä otetaan huomioon päiväkodin arjessa. (Opetushallitus 2018, 23; Kola-Torvinen 2017, 13–14)

Oppimisen alueiden tehtävänä on edistää lapsen laaja-alaista osaamista. (Kola-Torvinen 2017, 14). Ne ovat pedagogisen toiminnan keskeisiä sisältöjä ja ohjaavat monipuolisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Oppimisen alueita ei toteuteta erikseen, vaan ne nivoutuvat hyvin yhteen ja ovat helposti sovellettavissa lasten kiinnostuksenkohteisen ja osaamisen mukaan. Alueita on yhteensä viisi ja ne ovat ryhmitelty esiopetussuunnitelman perusteiden mukaan. Oppimisen alueet ovat esitelty kuviossa 1.

Kuvio 1. Viisi oppimisen aluetta. Kuviossa esimerkkinä Oppimisen alueet (Opetushallitus 2020.)

Kielten rikas maailma on laaja osa-alue, jonka merkitys on suuri. Kieli mahdollistaa ajattelun, havaitsemisen, tuntemisen ja tietämisen sekä vuorovaikutuksen muihin ihmisiin. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 5.) Oppimisalueen tehtävänä on vahvistaa lapsen kielellisiä taitoja ja kielellisen identiteetin kehittymistä (Opetushallitus 2018, 40). Kieli kehittyy leikin avulla, tutkimalla, liikkumalla sekä taiteellisten kokemusten ja ilmaisun myötä. (Välimäki 2011, 17). Kielen rikas maailma oppimisalue kytkeytyy vahvasti laaja-alaisen oppimisen osa-alueisiin ja se mahdollistaa lapsen osallisuuden ja aktiivisen toimijuuden. (Opetushallitus 2018, 40).

Varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen ilmaisun kehittymistä ja tutustutetaan heille eri taiteenaloja ja kulttuuriperintöä. Keinoja ilmaisuun ovat musiikillinen, kuvallinen, sanallinen ja kehollinen. Ilmaisun monet muodot oppimisen alue ohjaa tarjoamaan lapsille mahdollisuuksia tutustua ja kokeilla eri ilmaisun keinoja monipuolisesti. Ilmaisun kokemukset edistävät lasten oppimisedellytyksiä sekä sosiaalisia taitoja, kuten myös myönteisen minäkuvan kehittymistä ja monilukutaitoa. (Opetushallitus 2018, 42–43.)

Lapsen elinympäristö laajenee varhaiskasvatuksessa. Lapsi on tottunut oman kodin toimintamalleihin, mutta on tärkeää, että lapsi pääsee kohtaamaan erilaisia tapoja ajatella ja toimia ja oppii kunnioittamaan yhteiskunnan moninaisuutta. Minä ja meidän yhteisömme oppimisalueeseen kuuluu eettinen ajattelu, erilaisiin katsomuksiin ja historiaan tutustuminen sekä tulevaisuuden pohtiminen. Lisäksi tärkeä osa-alue on mediakasvatus. (Opetushallitus 2018, 44–45.)

Oppimisen alue Tutkin ja toimin ympäristössäni kuvaa varhaiskasvatuksen tehtävää tarjota lapsille mahdollisuuksia ja valmiuksia havainnoida ja ymmärtää ympäristöä. Oppimisen alueeseen kuuluu sekä matemaattisen ajattelun kehittyminen, että ympäristö- ja teknologiakasvatus. Varhaiskasvatuksessa lapset harjoittelevat matemaattisia taitoja havainnollisen ja leikinomaisen toiminnan avulla. Ympäristökasvatuksen tarkoituksena on opettaa lapsille luonnon kunnioittamista ja kestävän kehityksen perusteita. Teknologiakasvatuksessa lapsi tutustuu tutkivaan ja kokeilevaan työtapaan. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin teknologisiin laitteisiin ja niiden toimintaan. (Opetushallitus 2018, 46–47.)

Kasvan liikun ja kehityn on laaja oppimisen alue, joka sisältää tavoitteita liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyen. Se linkittyy vahvasti itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen laaja-alaisen osaamisen alueeseen. Varhaiskasvatus ja huoltajat tukevat yhdessä lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavan elämäntavan kehittymistä. Oppimisen alue ohjaa varhaiskasvatusta innostamaan lapsia monipuoliseen liikuntaan niin ohjatusti, kuin omaehtoisestikin. Ruokakasvatuksella edistetään positiivista suhtautumista ruokaan ja tuetaan monipuolista sekä terveellistä ruokailua. Osana varhaiskasvatusta opetellaan myös turvallisuuteen liittyviä asioita ja pyritään tukemaan lasten turvallisuuden tunnetta. (Opetushallitus 2018, 47–49.)

3 Seikkailukasvatus

Elämykset, kokemukset, kasvu, elämyspedagogiikka ovat käsitteitä, jotka kulkevat seikkailukasvatuksen rinnalla. Seikkailukasvatuksessa käytettäviä käsitteitä on paljon ja ne ovat sidottuja kulttuuriin ja hyvin tulkinnanvaraisia. Eri asiakasryhmien kanssa tehtävässä työssä käsitteistöä on jouduttu soveltamaan. (Karppinen & Latomaa 2007, 11; Karppinen & Latomaa 2015, 39.) Seikkailut voivat olla hyvin erilaisia eri asiakasryhmien kanssa: varhaiskasvatuksen seikkailut eroavat suuresti esimerkiksi sosiaalityön välineenä käytettävistä seikkailuista (Kokljuschkin 1999, 10).

Karppinen (2010, 118) määrittelee seikkailukasvatuksen kokemuksellisenä ja elämyksellisenä kasvatusmenetelmänä, jossa seikkailutoiminnan avulla yksilön kasvua ja oppimista kehitetään. Seikkailulliseen toimintaan kuuluu toiminnan suunnittelu, opetus-/oppimistapahtuma ja lopulta sen arviointi. Toiminnassa osatekijöinä ovat seikkailukasvattaja, kasvatettava ja sisältö, jonka omaksuminen tapahtuu normaalista poikkeavassa ympäristössä. Pedagogista seikkailukasvatusta Suomessa on toteutettu vasta muutamia kymmeniä vuosia. Se voidaan luokitella uudeksi kasvatusmenetelmäksi, mutta sillä on kuitenkin pitkäaikaiset juuret historiassa. Ajan saatossa seikkailukasvatus on kehittynyt tavoitteelliseksi kasvatusmenetelmäksi, joka soveltuu monenlaiseen tarkoitukseen. (Karppinen 2020b, 95; Karppinen 2020a, 27.) Suomessa perinteet ja monipuolinen luonto tukevat seikkailukasvatuksen toteuttamista (Parviainen 2020, 48).

Turun ja Pudas-Järven Pikku-Syötteellä järjestetyssä seikkailukasvatuspäivillä osallistujilta kysyttiin ”Mitä seikkailupedagogiikka tarkoittaa?”. Vastauksista esiin nousivat seuraavanlaiset ominaisuudet: Toiminnallisuus, elämyksellisyys ja kokemuksellisuus, moniaistillisuus sekä monipuolisuus ja ryhmätoiminta. Seikkailupedagoginen toiminta voi olla lyhyt- tai pitkäkestoista. Humakin seikkailukasvatuksen lehtori Kai Lehtonen jakaa seikkailukasvatuksen kolmeen kokonaisuuteen: ympäristökasvatukseen, yksilön kehittämiseen sekä ryhmän toiminnan kehittämiseen. Hän korostaa, että seikkailukasvatus lähtee aina yksilön ja ryhmän tavoitteista ja tarpeista. Toiminnassa tärkeintä ei ole lopputulos, vaan seikkailun prosessi. (Karppinen & Latomaa 2015, 44; Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017.) Tarkoituksena on luoda onnistumisen kokemuksia ympäristössä, joka on erilainen ja vaikuttaa positiivisesti henkiseen hyvinvointiin muun muassa itsetunnon kasvulla ja saamalla varmuutta tekemiseen (Parviainen 2020, 47).

3.1 Seikkailukasvatus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tuodaan esille monipuolisten työtapojen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa. Toiminnallisuutta, luovuutta ja osallisuutta edistävät toimintatavat ovat luontevia tapoja oppia. (Opetushallitus 2018, 38.) Seikkailukasvatus on monipuolinen työtapo, jolla voidaan tukea lapsen ke-

hittymistä laajasti. Se mahdollistaa niin tiedollisten, motoristen ja sosiaalisten taitojen, kuin myös persoonallisuuden kehittymisen. Seikkailukasvatuksen avulla oppimisesta tulee lapsille hauskaa. Lapselle tarjoutuu mahdollisuus oppia uutta mielenkiintoisella ja haastavalla tavalla. Seikkailuun on helppo yhdistää erilaisia oppimissisältöjä, kuten matematiikkaa, äidinkieltä ja luonnontietoa. Lapset oppivat myös yhteistyötaitoja seikkailujen aikana. (Kokljuschkin 1999, 35, 60.) Seikkailukasvatus tarjoaa hyvät mahdollisuudet monipuoliseen varhaiskasvatukseen, ja toiminnassa pystytään ottamaan huomioon eri oppimisen alueet.

Touhula kertoo seikkailupäiväkodeissa tapahtuvan seikkailukasvatuksen ytimessä olevan ympäristökasvatus, yksilön kasvu ja kehitys sekä ryhmän toiminnan ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Seikkailuteemaisten päiväkotien tavoitteena on, että seikkailupäiväkodista jää lapselle hyvät muistot, jotka kantavat vielä aikuisiällä. Lapselle jää varhaiskasvatuksesta vahva itsetunto ja hyvät ryhmätyötaidot sekä hienoja kokemuksia ja positiivisia luontokokemuksia. (Lämsä & Nevalainen 2018.)

3.2 Varhaiskasvattajan rooli seikkailukasvatuksessa

Jotta seikkailukasvatuksesta saadaan hyödynnettyä sen antamat mahdollisuudet, kasvattajan pitää suunnitella seikkailu monipuoliseksi ja sopivaksi ryhmälle. Suunnittelussa täytyy ottaa huomioon lasten kasvuolosuhteet ja kehitystasot. Seikkailijaryhmän koko ei saa olla liian suuri, jotta kasvattaja pystyy pitämään kontaktin lapsiin seikkailun aikana. On myös hyvä, jos ryhmä on kasvattajalle entuudestaan tuttu ja vältetään lasten tarve ”testata” kasvattajaa. Ohjaajalta vaaditaan myös heittäytymiskykyä ja seikkailuun eläytymistä, jotta lapset pääsevät seikkailun tunnelmaan mukaan. (Kokljuschkin 1999, 34, 55, 58.)

Seikkailun aikana kasvattajan täytyy auttaa lasta käsittelemään jännitystä. Hyvässä seikkailussa on toimintaa, jonka lapset rohkenevat tehdä, mutta mahdollisesti myös jotain uutta ja jännittävää, jota lapset eivät vielä hallitse. Tällainen luo seikkailulle omanlaisen jännityselementin, kun mietitään, onnistummeko ja osaammeko. Kasvattajan täytyy havainnoida lapsia, onko jännitystaso sopiva vai

pelottaako heitä. Seikkailut sisältävät myös ongelmatilanteita. Elämyksen saavuttamiseksi haasteen pitää olla lapselle sopiva. Jos tehtävä on liian vaikea lapsen taidoille, lapsi turhautuu. Jos tehtävä taas on liian helppo, lapsi voi kyllästyä helposti. Hyvin suunnitellussa seikkailussa lapset pääsevät käyttämään omia vahvoja puoliaan. (Kokljuschkin 1999, 47, 49–50.)

Tärkeä asia, joka seikkailukasvatusta toteuttaessa täytyy muistaa, on turvallisuus. Fyysisen turvallisuuden kannalta on tärkeää, että lapset eivät loukkaa itseään seikkailussa. Kasvattajan on hyvä tutustua maastoon etukäteen ja pohtia mahdollisia riskitilanteita, joita seikkailun aikana voi tapahtua. Lisäksi on muistettava lasten psyykkinen turvallisuus. Jännitys ja pelko täytyy käsitellä, eikä lasta saa jättää yksin tunteidensa kanssa. Lapsella täytyy olla oikeus kieltäytyä jatkamaan seikkailua hänen halutessaan. Seikkailun lopuksi lasten kokemukset ja tunteet on hyvä käsitellä. Tämä edistää henkistä turvallisuutta. (Kokljuschkin 1999, 51–55.)

3.3 Seikkailujen suunnittelu varhaiskasvatuksessa

Seikkailuissa on kolme vaihetta, jotka täytyy ottaa huomioon suunnittelussa. Ensimmäinen vaihe on valmistelu. Ennen seikkailua lapsille kerrotaan hieman seikkailusta, jotta he pystyvät valmistautumaan siihen henkisesti. Lasten seikkailuissa rinnalla kulkee usein jokin tarina, johon seikkailu kytkeytyy. Jotta seikkailussa toteutettaisiin seikkailukasvatusta, pitää sillä olla jokin tavoite. Seikkailun sisältöön vaikuttavat niin tehtävä, tavoite, lapset kuin ympäristökin. (Kokljuschkin 1999, 61–62.)

Toinen seikkailun vaihe on itse toteutus. Seikkailut suunnitellaan etukäteen, mutta on tärkeää jättää tilaa myös spontaanisti syntyvälle toiminnalle. Lapsien mielikuvitukselle on hyvä jättää tilaa, jolloin seikkailusta muodostuu ainutlaatuisen. (Kokljuschkin 1999, 62–63.)

Toteutuksen jälkeen seikkailun on hyvä vielä purkaa. Purkuvaiheen aikana lapset saavat mahdollisuuden jakaa omia tunteitaan ja kokemuksiaan sekä hetken aikaa rentoutua. Purkuvaihe on tärkeää olla heti seikkailun jälkeen, jotta ajatukset

ovat vielä selkeästi mielessä. Yhteinen seikkailun purku saa lapsen huomaamaan, että muutkin lapset ovat mahdollisesti tunteneet samalla tavoin. Lapsi myös tuntee olonsa tärkeäksi, kun hän saa kertoa omista kokemuksistaan. (Kokljuschkin 1999, 63.)

3.4 Aikaisemmat opinnäytetyöt seikkailukasvatuksesta

Seikkailukasvatuksesta on tehty vähän opinnäytetöitä vuosien saatossa. Tiia Korhonen (2018) on toteuttanut hyvin samankaltaisen opinnäytetyön, kuin minun opinnäytetyöni. Korhosen opinnäytetyö on nimeltään: Seikkailukasvatusta päiväkodissa 4–5-vuotiaiden lasten ryhmässä. Korhosen opinnäytetyö oli toiminnallinen kehittämistyö. Tarkoituksena oli kehittää seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan toimintamalli varhaiskasvatuksessa käytettäväksi. Tuotos, joka opinnäytetyössä valmistui, oli minun työstäni poiketen satukirja. Seikkailukasvatus osoittautui sekä työntekijöiden, että lapsien keskuudessa hyväksi toiminnaksi.

Oppaita seikkailukasvatukseen on valmistunut muutama, joista esimerkkeinä Maiju Tuomikosken (2017) kasvatuksellisen seikkailutoiminnan menetelmäopas ”Seikkailukasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa” sekä Heli Kaipio-Ylilammin (2014) opinnäytetyö ”Opas seikkailukasvatuksen käyttöön päiväkodissa”. Tuomikosken (2017) opinnäytetyössä tutkittiin seikkailukasvatuksen tarjoamia mahdollisuuksia varhaiskasvatukseen. Tuloksissa selvisi, että seikkailukasvatus tukee kokonaisvaltaisesti lapsen kehitystä. Tuotoksena valmistuneen menetelmäoppaan tarkoituksena on toimia työntekijöille seikkailukasvatuksen toteutusta helpottavana materiaalina. Kaipio-Ylilammin seikkailukasvatusopas sisälsi oman oppaani tavoin valmiiksi suunniteltuja seikkailuja, joita varhaiskasvatuksen työntekijät voivat hyödyntää omassa työssään (Kaipio-Ylilammi 2014).

Karelian ammattikorkeakoulussa seikkailukasvatusta on aiheena sivuttu opinnäytetöissä. Annukka Lukkarinen ja Hanna Peltola käsittelevät seikkailukasvatusta opinnäytetyössään ”Joko myö mennään sinne retkelle?” -luontosuhteen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön toiminnallinen toteutus sisälsi ympäristöaiheisia tuokioita, toimintapäivän sekä ympäristökasvatuksen tukemiseen tarkoitettua materiaalipankin. Seikkailukasvatus oli yksi toiminnassa

käytetty menetelmä. (Lukkarinen & Peltola 2018.) Lisäksi seikkailu- ja elämyspedagogiikkaa hyödynnettiin Jukka Piironen opinnäytetyössä ”Mennään yhdessä metsään” -Opas sijaishuoltoyksikön retkitoimintaan. Retkioppaan tarkoituksena oli kehittää ja lisätä lastensuojeluyksikön retki- ja seikkailutoimintaa. Yksikössä oli havaittu, että elämystoiminnalla on positiivinen vaikutus nuoriin ja heidän sosiaalisten taitojen kehittymiseen. (Piironen 2018.)

4 Opinnäytetyön lähtökohdat

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarjota seikkailukasvatuksen elämyksiä 4–6-vuotiaille lapsille sekä tarjota varhaiskasvatuksen työntekijöille menetelmiä seikkailukasvatuksen toteuttamiseen. Toiminnallisen opinnäytetyöni tuotoksena syntyi opas 4–6-vuotiaiden lapsien seikkailukasvatukseen. Opasta tulee käyttämään varhaiskasvatuksen työntekijät ja tarkoituksena on helpottaa seikkailukasvatuksen järjestämistä päiväkodissa. Opas auttaa toiminnansuunnittelussa sekä toteutuksessa, sekä lisää varhaiskasvattajien tietämystä seikkailukasvatukseen liittyen.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi yksityinen päivähoiton tuottaja Joensuu. Päiväkotina on seikkailupedagogiikkateemainen. Seikkailutuokioihin osallistunut lapsiryhmä koottiin 4–6-vuotiaiden lasten puolelta. Toimintaympäristönä toimi päiväkodin ympäristö, niin sisä- kuin ulkotilatkin. Osa seikkailuista voidaan hyvin järjestää sisätiloissa, mutta myös muut seikkailut ovat sovellettavissa sisätiloihin.

5 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

5.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyöni toteutus oli toiminnallinen. Toiminnallisen opinnäytetyön ideana on ohjeistaa, opastaa, järjestää tai järjellä toimintaa ammatillisella kentällä.

Työ voi olla alan käytäntöön suunnattu ohje, tapahtuma, kirja, kotisivut tai jokin muu toiminnallinen toteutus. Opinnäytetyön tarkoituksena on yhdistää käytännön toteutus sekä sen raportointi tutkimusviestinnän tavoin. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9.)

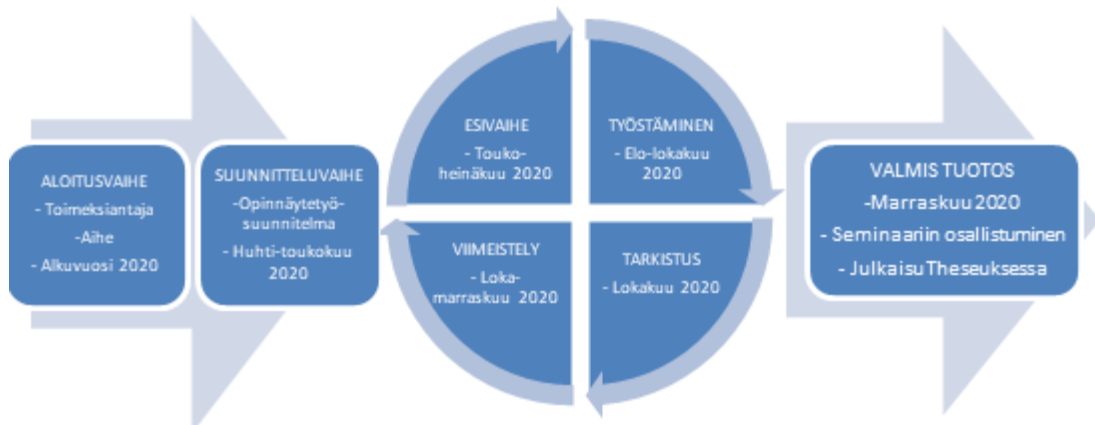
Toiminnallisessa opinnäytetyössä valmistuu tuotos, joka sijoitetaan opinnäytetyössä raportin loppuun tai liitteeksi raporttiin. Opinnäytetyöraportti on kirjallinen esitys työstä, jossa tulee esille toiminnan ymmärtäminen, ammatillisuus, innovatiivisuus sekä tekijän oma oppiminen. Raportin ulkoasuun on hyvä panostaa, jotta se olisi mahdollisimman lukijaystävällinen. Sitä voidaan elävöittää esimerkiksi kuvin ja kuvioin. (Salonen 2013, 25.) Opinnäytetyöni tuotoksena valmistui seikkailukasvatuksen opas varhaiskasvattajien käyttöön. Oppaan seikkailut on testattu käytännössä lasten kanssa päiväkodissa järjestämilläni seikkailutuokioilla. Ulkoasu oppaassa on selkeä, jonka vuoksi sitä on helppo lukea.

5.2 Opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyön prosessi eteni Kari Salosen konstruktivistisen mallin mukaan. Konstruktivistisen mallin mukaan prosessi alkaa kehittämistarpeesta ja sekä toimijoista. Sovitaan jokaisen osallistumisesta sekä sitoutumisesta työskentelyyn. Aloitusvaiheesta edetään suunnitteluvaiheeseen, jonka aikana tehdään kirjallinen kehittämissuunnitelma eli opinnäytetyönsuunnitelma. Suunnitelmassa ilmenee tavoitteet, ympäristö, vaiheet, toimijat, eri menetelmät, joita käytetään tutkimuksessa sekä tiedonhankinnassa sekä materiaalit ja dokumentoitavat. Suunnitelma tarkentuu yleensä työskentelyn aikana, mutta on tärkeää, että työskentelyä on suunniteltu huolellisesti. (Salonen 2013, 17.)

Suunnitteluvaiheen jälkeen alkaa esivaihe, jolloin siirrytään ympäristöön, jossa työskentely tapahtuu. Vaihe voi olla lyhyt ja lähinnä suunnitelman läpikäymistä ja yhteisen työskentelyn organisointia. Itse työstövaiheessa eli käytännön toteutuksessa työskennellään intensiivisemmin ja se voi olla vaiheista vaativin. Vaiheessa tapahtuu paljon ammatillista oppimista, jonka takia myös ohjaus sekä palaute ovat tärkeitä. (Salonen 2013, 18.)

Tarkistusvaiheessa käydään läpi ja arvioidaan työskentelyä ja tuotosta, jonka jälkeen se voi palata takaisin työstövaiheeseen tai edetä viimeistelyvaiheeseen. Viimeistelyvaiheessa viimeistellään tuotos sekä raportti, jonka jälkeen se on valmis. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotos on usein opas, malli, esite tai toimintapäivä. Valmis tuotos esitellään ja julkaistaan. (Salonen 2013, 18–19.)

Kuvio 2. Opinnäytetyöprosessini kuvaus Salosen konstruktivistista mallia mukailen (Salonen 2013, 20).

Opinnäytetyöprosessin aloitin alkuvuodesta 2020, kun sovin yhteistyöstä toimeksiantajan kanssa. Aihe valikoitui päiväkodin teeman mukaan. Opinnäytetyön suunnitelmaa aloitin kirjoittamaan maaliskuussa ja tarkoitukseni oli toteuttaa opinnäytetyö keväällä ja kesällä 2020. Kirjoitimme toimeksiantajani kanssa toimeksiantosopimukset sekä tutkimuslupahakemukset kesäkuussa 2020, kun opinnäytetyösuunnitelma oli valmis ja hyväksytty. Opinnäytetyöhön kuuluvat seikkailutoimintatuokioiden toteutus alkuperäisen suunnitelman mukaisesti elokuussa. Tarkoitukseni oli toteuttaa seikkailutuokioiden yhden viikon aikana seikkailuteemaviikon mukaisesti, mutta käytännön syistä toiminta hajautui kahdelle viikolle. Tuokioiden jälkeen arvioin toimintatuokioiden harjoitteiden onnistumisen ja laadin niiden pohjalta oppaan seikkailukasvatukseen liittyen. Viimeistely ja työskentelyn päättäminen tapahtui syksyllä 2020. Opas tulee käytettäväksi päiväkodin työntekijöille ja julkaistaan opinnäytetöiden julkaisusivustolla Theseuksessa. Opinnäytetyöni ei tarvinnut rahoitusta. Pystyin myös hyödyntämään päiväkodilta löytyviä tarvikkeita sekä välineitä seikkailuja suunniteltaessa ja toteuttaessa.

5.3 Tiedontuottamis- ja osallistamismenetelmät

Toimeksiantaja antoi minulle vapaat kädet opinnäytetyön ideoimiseen. Esitin keksimäni idean tästä opinnäytetyöstä toimeksiantajalle ja hänen mielestään idea oli hyvä. Palautin valmiin suunnitelman toimeksiantajalleni kommentoitavaksi ja suunnitelma hyväksyttiin ilman muokkauksia. Toimeksiantajana toimivan päiväkodin henkilökunnasta yksi aikuinen osallistui mukaan seikkailuihin ja suoritti lasten sekä toiminnan havainnointia.

Seikkailun suunnittelussa osallistin seikkailuun osallistuvia lapsia. Ennen suunnittelua toimitin lasten koteihin vanhemmille tiedotteen (liite 1), jonka yhteydessä on lupalappu lapsen osallistumiselle toiminnan suunnitteluun ja itse toimintaan. Kävin päiväkodilla keskustelemassa lasten kanssa seikkailusta ja annoin heidän kertoa omasta unelmien seikkailusta sanallisesti. Pyrin seikkailuissa myös siihen, että lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa seikkailuun, jolloin seikkailu ei ole vain ennalta suunniteltu ja lasten omalle mielikuvitukselle jätetään tilaa. Seikkailujen aikana lapset etenivät haluamassaan järjestyksessä toimintapisteeltä toiselle. Jokainen lapsi sai osallistua toimintapisteen valintaan.

Tiedonhankintamenetelmiä, joita käytin opinnäytetyössäni ovat havainnointi, haastattelu, työpäiväkirja sekä valmiiden materiaalien käyttäminen. Salonen (2013, 23) huomauttaa, että kehittämistoiminnassa tiedonhankintamenetelmät ovat usein samoja kuin tutkimuksen tutkimusmenetelmät. Niiden käyttö on kuitenkin joustavampaa kuin tutkimustyössä. Vilkan (2017, 27) mukaan hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkija perustaa tiedonhankinnan tieteellisen kirjallisuuden omaksuntaan, muihin luotettaviin tietolähteisiin, havaintoihin sekä oman työskentelyn reflektointiin. Tietoa seikkailun ja harjoitusten sopivuudesta ja onnistumisesta sain erityisesti havainnoimalla. Lasten kanssa myös reflektointiin seikkailua jokaisen toimintatuokion päätteeksi. Lapset saivat tuoda esille oman mielipiteensä seikkailusta ja kertoa omat lempikohtansa seikkailusta. Käsitelimme myös seikkailujen aikana heränneitä tunteita, esimerkiksi jännitystä. Näiden lisäksi reflektoin itse työskentelyä ja onnistumista ja keskustelin toimintatuokioista mukana olleen päiväkodin aikuisen kanssa. Tärkein arvio mielestäni tuli kuitenkin lapsilta ja tärkeintä oli, että he saivat onnistumisen kokemuksia ja hypäsivät seikkailuihin mukaan innokkaasti.

5.4 Toimintatuokiot seikkailuteemaviikolla

Toimintatuokiot ovat yksi osa pedagogista toimintaa (Karila 2017, 10). Tuokio, joka suunnitellaan hyvin, on tarkoituksenmukainen ja tehokas. Toiminnalle on siis mietitty tavoitteet. Varhaiskasvatuksessa kasvattajat järjestävät lapsille mahdollisuuden kiinnostavaan ja monipuoliseen toimintaan. (Soronen & Seeslahti 1999, 9; Helenius 2008, 67.) Suunnitteluun voidaan ottaa mukaan myös lapset, jolloin he myös sitoutuvat toimintaan eri tavalla (Karppinen 2009, 59).

Opinnäytetyöhöni sisältyvät toimintatuokiot sijoittuivat aamupäiviin, jolloin päiväkodissa yleensäkin järjestetään ohjattua toimintaa. Toiminnassa oli mukana seitsemän lasta, koska Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti 1.8.2020 alkaen yli kolmevuotiaiden suhdeluku varhaiskasvatuksessa on 7 lasta yhtä kasvatustuullista kohden. (Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta 1586/2019). Toimintatuokiot sisälsivät erilaisia seikkailukasvatukseen sopivia harjoitteita. Toimintatuokioita oli yhteensä viisi, joista neljä oli erilaisia seikkailuja ja viimeisenä kertana meillä oli harjoitteita, jotka eivät sopineet seikkailuihin mukaan. Toimintatuokioiden oli tarkoitus sijoitua samalle viikolle, mutta käytännön syistä toteutimme seikkailut kahden viikon aikana.

Toimintatuokioiden seikkailut olivat juonellisia ja seikkailujen ideat nousivat lasten omista toiveista. Tuokiot koostuivat toiminnan aloituksesta, jolloin orientoiduttiin seikkailuun, itse seikkailusta ja lopetuksesta, jolloin purettiin seikkailusta heränneitä tunteita ja kokemuksia. Kaikki harjoitukset olivat tavoitteellisia ja ne linkittyivät eri oppimisen alueisiin. Yhteen tuokioon sisältyi monenlaisia tavoitteita, eivätkä ne keskittyneet vain yhteen tiettyyn osa-alueeseen. Pyrin mahdollisimman kokonaisvaltaiseen toimintaan seikkailuviikon aikana.

Päiväkodissa järjestettävän seikkailuviikon toimintatuokiot sisälsivät seikkailukasvatukselle ominaisia harjoituksia. Seikkailujen aikana päästiin kehittämään liikunnallisia/motorisia taitoja liikkumisella, kiipeilemällä ja tasapainoilemalla. Seikkailutoiminta on yhteistoiminnallista. (Kokljuschkin 1999, 42). Harjoitteet tehtiin yhdessä, jolloin päästiin harjoittelemaan yhteistyötaitoja ja sosiaalista vuorovai-

kutusta. Yhdessä tehtävien harjoitusten tarkoituksena oli myös ryhmäyttää lapsia. Lapset kohtasivat seikkailuissa myös ongelmia, jotka heidän täytyi ratkaista yhdessä. Ongelmanratkaisua vaativissa harjoitteissa harjoiteltiin ongelmanratkaisutaitoja ja lapset saivat onnistuessaan hyviä kokemuksia. Seikkailujen lomassa harjoiteltiin myös matemaattista ajattelua numeroiden avulla. Lisäksi seikkailuissa päästiin harjoittelemaan myös ilmaisua.

5.5 Arviointimenetelmät

Havainnointi on toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin perusta, koska havainnoimalla saadaan tietoa siitä, miten yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän kanssa toimitaan hyvinvoinnin ja kehityksen edistämiseksi. Havainnoimalla voidaan kehittää varhaiskasvatuksen toimintaa sekä lapsesta saadulla tiedolla voidaan toteuttaa lapsilähtöistä toimintaa. Havainnoinnin prosessi alkaa itse havainnoinnista ja etenee dokumentoinnin, analysoinnin, toiminnan suunnittelun ja toteutuksen kautta arviointiin ja siitä edelleen toiminnan kehittämiseen. (Koivunen & Lehtinen 2015, 15–16.)

Kasvattaja voi havainnoida lasta jossain tilanteessa kokonaisvaltaisesti tai keskittyä havainnoimaan vain tiettyä osa-aluetta, kuten kielellistä kehitystä, muistia, oman toiminnan ohjausta ym. Ryhmähavainnoinnin kohteena voivat olla sosiaaliset suhteet, ryhmän toimivuus, ryhmädynamiikka ja ryhmäläisten vuorovaikutus ja roolit. Havainnot kirjataan tarkasti. Tulokset dokumentoidaan niin, että muutkin kuin havainnoija ymmärtää ne. Havainnoinnin tulosten tulee myös perustua tosiasioihin, joten ne eivät saa olla olettamuksia. Havainnoijalla ei myöskään saa olla ennakoasenteita, eikä hän saa arvostella lasta. (Koivunen 2009, 27; Koivunen & Lehtinen 2015, 63–64.)

Havainnointia varten tein havainnointirungon (liite 2). Havainnointia seikkailujen aikana suoritti päiväkodin työntekijä, joka oli mukana tuokioilla. Osana arviointia käytin myös seikkailujen lopussa käymiämme keskusteluja yhdessä lasten kanssa. Keskusteluissa tuli esille lasten mielipiteet ja tunteet. Lapsilta saatu palaute kertoi erityisesti toiminnan mielekkyydestä. Vanhemmilta saatu palaute oli vähäistä koskien toimintaa.

Seikkailuista sain palautetta myös mukanani olevalta päiväkodin työntekijältä. Toimintatuokion päätteeksi käytimme hetken aikaa keskustellaksemme seikkailun tapahtumista ja havainnoista. Kysymykset, joita esitin työntekijälle ovat liitteenä 3. Tässä vaiheessa saatu ohjaus ja palaute ovat tärkeitä ammatillisen kehittymisen sekä opinnäytetyön tuotoksen onnistumisen kannalta (Salonen 2013, 18). Niin sanotun vertaispalautteen saaminen auttaa tiedostamaan omia sekä toiminnan vahvuuksia ja kehittämisalueita sekä syventämään omaa ymmärrystä sekä ajattelua (Kupila 2017, 310). Valmiin oppaan toimitin päiväkodille ja annoin työntekijöiden tutustua teokseen. Arvioinnin suoritin avoimella haastattelulla. Kysymykset, joita esitin arviointiin liittyen ovat liitteenä 4.

Oman työn kehittämiseksi analysoidaan alkutilannetta, jonka jälkeen lähdetään kehittämään työtä. Kehittäminen voi tapahtua esimerkiksi muuttamalla omaa suhtautumista asioihin sekä tiedon lisäämisellä. Lopuksi vielä arvioidaan tilannetta ja tehdään päätelmiä. Reflektoinnilla pyritään myös tutkimaan ja kehittämään ammatillista toimintaa. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2020, 47, 49–50.) Tärkeä arviointimenetelmä opinnäytetyössäni on reflektointi ja itsearviointi, koska reflektointi edellyttää myös itsearviointia. Reflektoin sekä omaa työskentelyäni sekä toteuttamani toiminnan onnistumista. Reflektoinnin avulla kehitin itseäni, mutta erityisesti toimintaa.

Opinnäytetyön prosessin aikana kirjoitin työpäiväkirjaa, johon kirjasin omia ajatuksiani ja tunteitani. Opinnäytetyöpäiväkirja sisältää opinnäytetyön prosessin dokumentoinnin. Se auttaa muistamaan kaikki prosessin eri vaiheet ja helpottaa opinnäytetyön raportin kirjoittamista. (Vilka & Airaksinen 2003, 19.) Keräsin päiväkirjaani myös materiaalivinkkejä, ideoita sekä muistettavia asioita. Päiväkirja helpotti ja jäseni omaa työskentelyäni sekä auttoi refleктоimaan, koska opinnäytetyöprosessiin kuuluvat asiat pysyivät sen avulla hyvin muistissa.

5.6 Koronavirusepidemia opinnäytetyöni toteutuksessa

Opinnäytetyöhöni kuuluivat suunnittelemani toimintatuokiot, jonka aikana kokeilin käytännössä oppaan sisältämiä seikkailuja sekä harjoitteita. Seikkailutuokiot ajoittuivat elokuulle 2020, ja koronavirusepidemian tilanne oli toteutuksen aikaan

hyvin hallussa Joensuun kaupungin alueella. Otin toiminnansuunnittelussa huomioon koronavirusepidemian ja noudatin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön suosituksia opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana.

Suosituksien mukaan varhaiskasvatukseen ei saanut tulla oireisena. Vaikka koronavirustauti on harvinainen lapsilla, riskiryhmiin kuuluvat lapset, joiden perussairaus aiheuttaa kasvaneen riskin vakaville infektioille. Pyritään myös siihen, että tarpeettomia fyysisiä kontakteja pitäisi välttää. Tärkeää tartuntojen estämisessä on hyvä käsi- ja yskimishygienia, koska koronavirus tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana. Tämän takia myös siivoukseen täytyy kiinnittää erityishuomiota. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos & Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.)

Tärkeintä oli, että kaikki toimintaan osallistujat olivat täysin terveitä. En ottanut ryhmätoimintaan riskiryhmään kuuluvia lapsia mukaan varmuuden vuoksi. Hyvästä käsihygieniasta huolehdimme toiminnan aikana. Kädet pestiin sekä ennen toimintaa, että sen jälkeen. Työskentelin jo valmiiksi päiväkodissa, joten en ollut vieras ihminen päiväkodin ympäristössä. Vieraiden ihmisten käyntiä päiväkodilla täytyi välttää korona-aikana, joten toimintani ei ollut ongelma. Lapsia ei koottu eri ryhmistä, vaan normaalisti toimivasta ryhmästä. Ryhmän lapset olivat siis jo muutenkin päivisin yhdessä, eikä ryhmien sekoittamista tapahtunut. Yhtä seikkailua lukuun ottamatta seikkailut toteutettiin ulkoilmassa, jolloin pystyimme olemaan väljemmin. Suoritin myös välineiden puhdistuksen ennen seikkailuja.

6 Opinnäytetyön toiminnallinen toteutus

6.1 Toiminnan aloitus

Opinnäytetyön toiminnallinen toteutus sekä aihe olivat minun itse keksimiäni. Esiotin ideat toimeksiantajalleni ja hän piti niistä, jolloin ryhdyin suunnittelemaan työtäni tarkemmin. Idea seikkailukasvatuksesta aiheena heräsi toimeksiantajana toimivasta päiväkodista, koska päiväkodin teema on seikkailu. Aloitusvaiheessa on

idea hankkeesta ja prosessi alkaa siitä. Vaiheen aikana sovitaan asioista, joilla on merkitystä työskentelyn onnistumisen kannalta (Salonen 2013, 17).

Opinnäytetyön suunnitelman valmistuessa allekirjoitimme toimeksiantajan kanssa toimeksiantosopimuksen sekä tutkimuslupahakemuksen. Sopimuksia tehdessämme sitouduimme työskentelyyn. Opinnäytetyösuunnitelma oli tarkka kuvaus tulevasta toiminnasta ja sisälsi muun muassa tavoitteet, tietoa menetelmistä sekä eri prosessin vaiheet, kuten Salonen (2013, 17) ohjeistaa opinnäytetyösuunnitelman sisällöstä. Olin työsuhteessa toimeksiantajana toimivan päiväkodin kanssa opinnäytetyön toiminnan aikana, joten opinnäytetyöhön liittyvistä asioista oli helppo sopia päiväkodin kanssa. Sovimme opinnäytetyöhön liittyvistä asioista päiväkodin johtajan sekä mukana toimivan työntekijän kanssa muutamien keskustelujen aikana. Opinnäytetyöprosessin aikana pystyin olemaan tiiviisti yhteydessä opinnäytetyöhön liittyvissä asioissa toimeksiantajani sekä auttavan työntekijän kanssa, koska vierailin päiväkodissa töissä. Tuttu ympäristö sekä tutut lapset helpottivat myös toiminnan suunnittelua.

6.2 Seikkailutuokioiden suunnittelu ja toteutus

Esivaiheessa siirrytään siihen ympäristöön, jossa työskentely toteutuu (Salonen 2013, 17). Seikkailutuokioiden suunnittelun aloitin yhdessä lasten kanssa, koska halusin osallistaa myös heitä suunnitteluun. Valitettavasti suunnitteluun ei osallistunut kaikki toimintaan osallistuneet lapset, koska osa oli aloittanut jo kesäloman. Ennen suunnittelun aloitusta toimitin koteihin tiedotteet, joissa pyysin myös lupaa lapselle osallistua suunnitteluun sekä toimintaan. Lapset olivat minulle jo entuudestaan tuttuja, joten minulla oli jo hieman havaintoja heidän mielenkiinnonkohteistaan. Käytin erilaisia keinoja lasten toiveiden kartoittamiseen, joista tuotavin oli ihan avoin keskustelu leikkien ym. lomassa. Kerroin lapsille avoimesti seikkailuviikon järjestämisestä ja kysyin heidän toiveitaan. Osalla ideat eivät tulleet heti, joten annoin heidän pohtia niitä hieman. Ideoita tuli helpommin, kun kerroin millaisia toiveita muut olivat esittäneet. Seikkailujen teemoja valikoitui lopulta neljä: linna-, merirosvo-, maatila- sekä dinosaurusseikkailu.

Teemojen ympärille kävin miettimään sopivia harjoitteita. Ideoita harjoituksiin sain lähdekirjallisuudesta sekä osan keksin itse. Tarkoitukseni oli mahdollisimman monipuolinen toiminta eri oppimisen alueisiin linkittyen. Jokaiselle suunnitelmalleni harjoitukselle on mietitty tavoitteet, jotka löytyvät seikkailutuokioiden suunnitelmista (liite 5).

Työstövaihe on ammatillisen oppimisen kannalta tärkeä vaihe. Työskentely on silloin intensiivistä ja vaativaa. Työstämisen aikana tulee ottaa huomioon erilaisia ammatillisia edellytyksiä, kuten suunnitelmallisuus, vastuullisuus ja itsensä kehittäminen. (Salonen 2013, 17.) Seikkailun alussa orientoiduttiin tulevaan seikkailuun. Se tapahtui joko minun eli ohjaajan toimesta tai ensimmäisenä viestinä seikkailussa. Lisäksi seikkailun lopussa kokoonnuimme keskustelemaan seikkailusta niin, että jokainen sai kertoa tuntemuksensa ja omat lempiosionsa seikkailusta.

Toimintatuokioiden ja oppaan harjoituksiin tarvittavat materiaalit ja välineet löytyivät jo valmiiksi päiväkodilta tai minulta, opinnäytetyön tekijältä. Seikkailuja varten valmistamani viestit ja muut materiaalit jätin päiväkodille oppaan yhteyteen, jotta niitä voidaan hyödyntää, kun seikkailuja järjestetään seuraavan kerran. Lisäsin viestit myös liitteeksi oppaaseen, jotta ne voidaan tarvittaessa tehdä uudestaan.

6.3 Linnaseikkailu

Linnaseikkailu oli ensimmäinen seikkailu ja se pidettiin 5.8.2020. Siihen osallistui 7 lasta. Seikkailu järjestettiin huonon sään takia päiväkodin liikuntasalissa. Seikkailussa oli erilaisia toimintapisteistä, joista jokaisesta löytyi viestikäärö, joka sisälsi tarinallisen ohjeistuksen toimintaan (kuva 1). Jokainen lapsi sai vuorollaan avata viestikäärön. Ennen seikkailun aloitusta kerroin lapsille, mitä seuraavan viikon aikana tulee tapahtumaan ja miksi järjestän heille tällaisia seikkailuja.

Kuva 1. Linnaseikkailun viestit.

Toiminta alkoi ensimmäiseltä viestikääröltä, joka oli lattialla heti saliin astuttaessa. Viestikäärössä kerrottiin linnaseikkailusta ja se orientoi lapset toimintaan. Viestikäärössä ohjeistettiin myös siirtymään ensimmäisenä vahtimestarin tehtävään. Linnan vahtimestari oli vahingossa leikellyt lasten nimilaput palasiksi ja lasten tehtävänä oli etsiä oman nimen palaset ja yhdistää ne kokonaiseksi nimeksi. Nimen palaset olivat tavuja ja lapset pystyivät tarvittaessa katsomaan apua ohjaajalla olevasta nimilistasta. Ennen aloittamista kävimme yhdessä läpi, mitä tavut ovat. Lapset osasivat hienosti etsiä oman nimensä tavut, ja apua tarvitsi vain muutama hieman nuorempi lapsi. Tarkistimme kaikkien nimet yhdessä tavuttamalla.

Seuraavaksi lasten huomion kiinnitti kivitaidetoimintapiste (kuva 2), joten siirryimme siihen. Linnan kuningatar halusi saada uusia taideteoksia linnaan ja lasten tehtävänä oli valmistaa haluamansa kivitaideteos. Taideteos sai olla esimerkiksi kivitaulu tai -patsas. Käytettävissä oli erikokoisia, -muotoisia sekä -värisiä kiviä. Lapset olivat erittäin innoissaan toiminnasta ja he valmistivat todella hienoja

taideteoksia. Jokaisen ollessa valmis, kävimme jokaisen taideteoksen vuorollaan läpi ja lapsi sai itse kertoa mitä taideteos esittää. Olin hieman yllättynyt kuinka rohkeasti kaikki kertoivat omasta työstään ja miten luovia he olivat tehdessään. Saimme hienoa keskustelua aikaiseksi töiden esittelyn lomassa, kun lapset toivat myös omia näkemyksiään esille muiden töihin liittyen. Kivitaiteen tekeminen valikoituikin monen lapsen yhdeksi suosikkitoiminnaksi linnaseikkailussa.

Kuva 2. Kivitaide -toimintapiste.

Lapset siirtyivät seuraavaksi ”linnan puutarhaan”, jossa pelasimme myrkkymenaa (kuva 3). Myrkkymenassa pääsimme kokemaan hieman jännitystä omenoita kerätessämme. Kaikki lapset saivat halutessaan toimia omenoiden kerääjänä. Kaikki lapset eivät halunneet, joten he saivat valita mikä omenoista on myrkkymena. Jokainen ymmärsi säännöt hienosti ja maltoi olla paljastamatta myrkkymenan sijaintia. Toiminta vaikutti erittäin mieluisalta naurusta ja innostuneisuudesta päätellen. Kukaan ei jäänyt toiminnan ulkopuolelle, vaikka ei olisi omenoita poiminutkaan.

Kuva 3. Linnan puutarha.

Seuraava toiminta oli tornin rakentaminen sanomalehdistä. Tämä harjoitus oli haastavin lapsille ja se ei onnistunut täysin toivotulla tavalla. Tarkoituksena oli, että lapset rakentavat mahdollisimman korkean tornin käyttämällä ainoastaan sanomalehteä ja teippiä. Lasten mielestä paperin repiminen ja ruttaaminen oli hauskaa, mutta tornin rakentaminen osoittautui erittäin haastavaksi. Ohjaajana autoin rakentamista, mutta lapset olivat niin innostuneita, että he eivät oikein malttaneet miettiä keinoja tornin pystyssä pysymiseen. Lopulta päätin helpottaa harjoitusta niin, että otin lasten leikkitunnelin pystyyn lattialle ja kajasimme sisään kaiken sanomalehden. Kun tunneli oli täynnä, kutsuin lapset istumaan tornin ympärille ja nostin tornin nopeasti ilmaan, jolloin kaikki sanomalehti romahti lasten päälle ja lattialle. Tämä aiheutti lapsissa mahtavan reaktion ja he innostuivat pyörimään sanomalehtimeressä. Itse suunniteltu toiminta ei onnistunut niin hyvin, mutta sain ohjaajana korjattua tilanteen parhaalla mahdollisella tavalla. Muutama lapsi valitsi myös tämän toiminnan heidän lempitoiminnakseen.

Lasten sanallista ilmaisua harjoitettiin Linnan oman kirjailijan toimintapisteellä. Kirjailijalla on ollut vaikeuksia satukirjan kirjoittamisessa ja kertoo käyttävänsä apunaan satunoppia. Lapset pääsivät testaamaan pisteellä kirjailijan omia satunoppia. Satunoppien jokaisella sivustalla on erilaisia kuvia, joita hyödynnetään sadun kerronnassa. Jokainen lapsi sai vuorollaan valita kuinka montaa noppaa haluaa heittää ja heiton jälkeen, hän pääsi kertomaan oman satunsa, joka sisälsi noppien antamien kuvien sanat. Kaikki lapset eivät halunneet osallistua toimintaan, mutta he seurasivat mielenkiinnolla muiden työskentelyä. Saimme hienoja tarinoita aikaiseksi ja kirjailija oli erittäin otettu niistä. Lapsien toiveesta luimme lopuksi kaikkien tarinat ääneen.

Viimeinen toimintapiste oli linnan orkesterin, josta orkesteri oli mystisesti kadonnut. Orkesterin piti aloittaa hetken päästä soittaminen ja heitä ei löytynyt mistään. Lapsia pyydettiin paikkaamaan orkesteria ja soittamaan heidän puolestaan. Yksi lapsista toimi kapellimestarina ja muut saivat valita soittimet laatikosta. Kapellimestarin tehtävä oli kuvien avulla johtaa orkesteria. Vain kapellimestarin näyttämien kuvakorttien osoittamat soittimet soittivat. Harjoituksessa päästiin hyvin harjoittelemaan oman vuoron odottamista ja keskittymistä. Lapset pääsivät myös ilmaisemaan itseään musiikillisesti. Innokkaita kapellimestareita oli useampi, joten vaihdoimme muutamaan kertaan kapellimestaria ja samalla lapset saivat halutessaan vaihtaa soittimia.

6.4 Merirosvoseikkailu

Merirosvoseikkailua vietettiin 6.8.2020 ja paikalla oli viisi lasta. Tuokio aloitettiin siirtymällä päiväkodin pihalle, jossa seikkailu tapahtui erilaisilla toimintapisteillä. Heti ulos tullessa lapset huomasivat pullopostin, joka oli odottamassa meitä ulkona oven edessä. Luimme ensimmäisen pullopostin, josta ilmeni, että yön aikana päiväkodin pihalle on huuhtoutunut pulloposteja hurjalta merirosvolaivalta. Viestissä kerrotaan, että pullopostit sisältävät erilaisia tehtäviä ja seikkailun aikana selviää, onko lapsissa todellista piraattinestä. Ensimmäinen pulloposti sai aikaan lapsissa erittäin innostuneen reaktion, ja lapset meinasivat jokainen lähteä eri suuntiin katsomaan pulloposteja. Ohjaajana palautin lapset huomion takaisin itseeni ja annoin yhdelle lapselle luvan viedä meidät haluamalleen pullopostille.

Ensimmäiseksi toimintapisteeksemme valikoitui merirosvolipun tekeminen. Toimintapisteellä oli erilaisia välineitä, joilla jokainen lapsi pystyi koristelemaan oman merirosvolippunsa. Lapsilla oli vapaus tehdä omanlaisensa merirosvolippu, mutta halutessaan mallia pystyi katsomaan perinteisestä merirosvolipusta, joka minulla oli koristeena päiväkodin pihalla. Lapset saivat lopuksi esitellä oman merirosvolippunsa ja kertoa siitä halutessaan.

Merirosvolippujen jälkeen siirryimme lankkusillan äärelle. Lankut olivat valmiiksi laitettu jonoon, mutta erillään oli yksi lankku. Luin lapsille toimintaan orientoivan viestin, jossa lapsille selvisi tehtävä ja heidät ohjeistettiin seisomaan lankkujonon päälle. Tarkoituksena oli keksiä keino siirtyä lankkujen avulla seuraavalle toimintapisteelle niin, että lapset eivät osu ”polttavan kuumaan hiekkaan”. Lapset keksivät oikean tavan melkein heti eli he siirtyivät tiiviiksi jonoksi, jotta viimeinen lauta vapautui käyttöön. Yhteistyöllä he siirsivät viimeisen laudan ensimmäiseksi ja siirtyivät uudestaan vapauttaakseen laudan. Liikkuminen sujui hyvin ja lapset tekivät hienosti yhteistyötä. Lapsen horjahtaessa kuului jännittyneitä äännähdyksiä ja kaverit hienosti auttoivat tasapainon takaisin saamisessa. Lapset huomasivat lopussa pystyvänsä tiivistämään jonoa niin paljon, että he saivat lopulta jopa kaksi lautaa siirrettyä kerrallaan ja eteneminen nopeutui entisestään.

Lankkusillan avulla siirryttiin leijulaudan luokse, jolla siirrettiin kallisarvoisia jalokiviä merkittyä reittiä pitkin. Jalokivet oli asetettu laudan päälle, jossa oli kuusi naruja. Lautaa liikutettiin pitämällä naruista kiinni. Tehtävä oli haastava ja vaati lapsilta todella hyvää keskittymistä sekä yhteistyötä. Koska paikalla oli vain viisi lasta ja leijulautaan tarvittiin kuusi osallistujaa, minä ohjaajana olin mukana toiminnassa. Tämä olikin hyvä asia, koska pystyin helpottamaan toiminnan haastavuutta. Lapsien innostuneisuus myös vaikeutti tekemistä, koska innostuessaan moni unohti keskittyä omaan naruunsa ja jalokivet tippuivat laudan päältä. Kuljettava reitti sisälsi erilaisia esteitä, jotka piti ylittää ja nämä kohdat osoittautuivat ehkä hieman liian haastaviksi tälle lapsiryhmälle. Selvisimme kuitenkin yhdessä ja jalokivien pudotessa nostimme ne takaisin ja jatkoimme yrittämistä. Lapset oppivat toiminnan aikana hallitsemaan leijulautaa paremmin ja myös keskittyminen

parantui tehtävän loppua kohden, kun suurin innostus oli hieman laantunut. Jännitystä oli sopivasti ilmassa: osa lapsista oli jännityksen vuoksi erittäin keskittyneitä ja varovaisia.

Lasten energiatasot nousivat seuraavalla toimintapisteellä, kun pääsimme pommittamaan vihollisaluksia. Tukikohtanamme toimi päiväkodin liukumäki, jonka korkeuksista lapset pommittivat horisontissa näkyviä vihollislaivoja tykinkuulilla. Tykinkuulina toimi pallomeripallot, jotka osoittautuivat hieman haasteellisiksi kevyen painonsa ja ulkona olevan tuulen takia. Lapset kuitenkin sinnikkäästi yrittivät osua laivoihin ja lopulta siirtyivät itsenäisesti myös maan tasalle pommittamaan, josta osuminen oli helpompaa. Lapset saivat toiminnassa paljon liikuntaa ja motoristen taitojen harjoittelua. Tykinkuulat sijaitsivat hieman kauempana tukikohdasta, jolloin lasten täytyi juosta hakemaan niitä ja tukikohtaan eli liukumäkeen täytyi kiivetä heittämään. Heittämisellä harjoittelimme myös silmän ja käden yhteistyötä. Huomattuani, että muutamalla lapsella into pommittamiseen laski, annoin innostuneille vielä viimeiset mahdollisuuden pommittamiseen ja päätin lopettaa tehtävän ja julistaa pommituksen onnistuneeksi.

Seuraava toimintapiste keskittyi kielellisen kehityksen tukemiseen riittelyn muodossa. Kuuluisan merirosvon Tarmo Tyrskyn runosta oli huuhtoutunut osa sanoista pullopostin merireissun aikana ja lasten tehtävänä oli pohtia mitä puuttuvat sanat voisivat olla ja täydentää runo kokonaiseksi. Annoin lapsille vinkin siitä, että puuttuvat sanat ovat riimejä ja aloitin runon lukemisen. Harjoittelimme oman vuoron odottamista, joten puheenvuoroa pyydettiin viittaamalla. Lapset keksivät hienosti puuttuvat sanat ja vain muutama sana aiheutti vaikeuksia. Ohjaajana annoin tarvittaessa hieman vinkkiä, että lapset kuitenkin saavat itse keksiä sanan. Myös ryhmän nuorimmat osallistujat olivat hienosti mukana ja keksivät sanoja eli tehtävän vaikeustaso oli sopiva koko ryhmälle.

Viimeiseksi osaksi seikkailua jäi merirosvo-mielikuvajumppa, joka sisälsi erilaisia liikkeitä, joita merirosvot yleensä tekevät. Tässä toiminnassa korostui ohjaajan oman innostuneisuuden vaikutus lapsiin. Muutama lapsi ei innostunut tekemään liikkeitä aluksi, mutta sain ohjaajana lapset innostumaan mukaan. Annoin tarvittaessa liikkeille erilaisia vaihtoehtoja, miten liikettä voi suorittaa ja kannustin sekä

kehuin kaikkia lapsia toiminnan aikana. Jumppa oli lyhyt, mutta tarvittaessa jumpaan voisi keksiä paljon erilaisia liikkeitä, jolloin jumpan kesto myös pitenisi. Koska toiminta oli osa suurta seikkailua, pidin sen lyhyenä, että lapset jaksavat varmasti osallistua koko jumpan ajan.

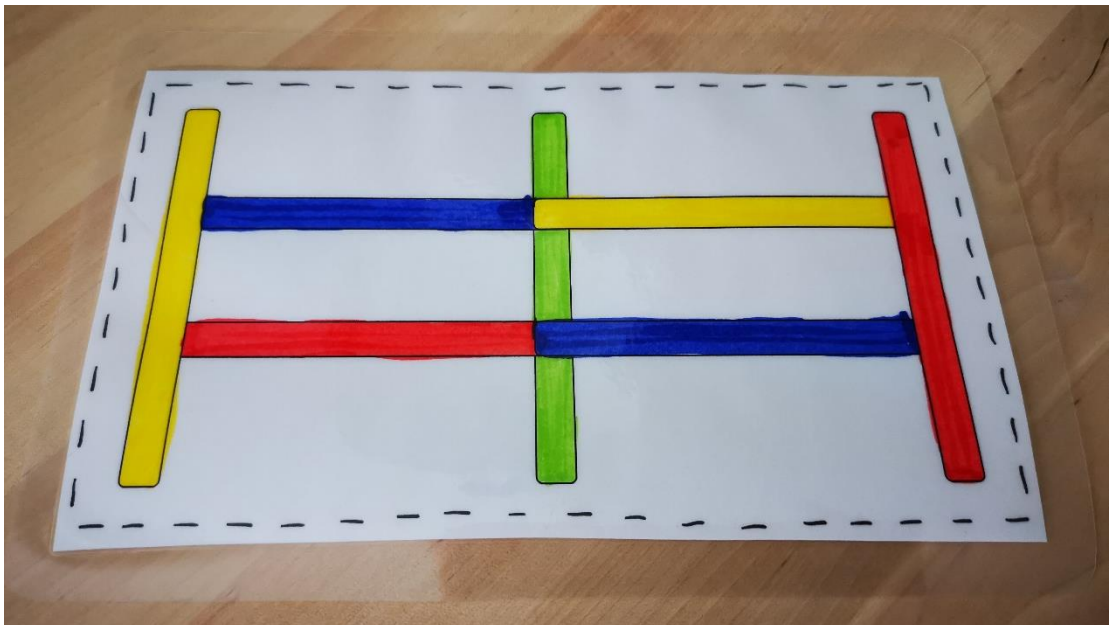
Seikkailun loppuksi kokoonnuimme vielä yhteen keskustelemaan seikkailusta. Jokainen lapsi sai kertoa mistä toiminnoista hän piti eniten ja merirosvoseikkailussa äänet jakautuivat tasaisesti melkein kaikille harjoituksille. Ainoastaan jumppa jäi mainitsematta lapsilta. Moni lapsi toi keskustelussa myös esille sen, että leijulaudalla kuljettaminen oli todella haastavaa, mutta piti sitä kuitenkin mieleisenä. Lapset saivat viedä kotiinsa omat merirosvolippunsa sekä jalokivet palkinnoksi hienosta merirosvokäyttytymisestä.

6.5 Maatilaseikkailu

Maatilaseikkailu oli 10.8.2020 seikkailutuokiolla. Seikkailuympäristönä oli päiväkodin piha ja harjoitukset tehtiin erilaisilla toimintapisteillä. Toimintaan osallistuvia lapsia oli seitsemän. Jokaisella toimintapisteellä oli viesti, joka orientoi toimintaan ja sisälsi toiminnan ohjeistuksen.

Ensimmäinen harjoitus, joka lapsien kanssa tehtiin, oli Tuo minulle. Maatilan emännältä ja isännältä puuttui tarvikkeita, joita he tarvitsivat päivän töihin ja lasten tehtävänä oli etsiä ja toimittaa tarvikkeet toimintapisteelle. Viesti sisälsi listan kaikista tarvikkeista. Luin aluksi koko listan kaikille yhteen ääneen, jonka jälkeen lapset saivat luvan aloittaa tarvikkeiden hakemisen. Lapset osasivat hienosti tarkistaa ohjaajalta eli minulta, kuinka monta mitäkin tarviketta piti olla. Annoin myös ohjaajana osalle lapsista suoraan tehtäväksi käydä hakemassa jotain tiettyä esinettä, etteivät he jääneet toimeksi. Kun lapset olivat omasta mielestään valmiita, luin listan vielä kerran ääneen ja he saivat tarkistaa, oliko kaikki tarvikkeet haettu ja oliko niitä oikea määrä. Harjoittelimme toiminnassa myös lukumääriä, koska jokaista tarviketta piti olla eri määrä. Lapset osasivat hienosti korjata tekemänsä virheet tarkistuskierröksellä, ja lopulta tarvikkeita oli oikea määrä.

Seuraava toimintapiste, jolle lapset etenivät, oli aidanrakennustalkoot. Emännällä ja isännällä oli aidanrakennustalkoot ja lapset saivat auttaa heitä. Aidanrakennusta varten oli erivärisiä jäätelötikkuja sekä mallikuva (kuva 4), jossa näkyi rakennettava aita. Mallikuva sijaitsi lyhyen matkan päässä ja lapset kävivät vuorotellen katsomassa mallia ja tulivat asettamaan laudan eli jäätelötikun oikealle paikalle. Harjoitus oli haastava, mutta lapset selvisivät siitä hyvin. Toiminnassa pystyi havaitsemaan, että osalle hahmottaminen ja muistaminen oli hankalampaa kuin toisille. Aidan ollessa valmis, lähetin muutaman lapsen vielä tarkistamaan mallikuva ja korjaamaan mahdollisia virheitä. Korjauskierroksen jälkeen kävin hakemassa mallikuvan ja kävimme sen yhdessä läpi. Lopputulos oli melkein oikein, vain kahden laudan paikkaa tarvitsi vaihtaa keskenään, joten olin ohjaajana tyytyväinen lopputulokseen. Harkitsin ennen seikkailua myös toista tapaa suorittaa harjoitusta. Toinen mahdollinen tapa on se, että jokainen lapsi olisi saanut rakentaa oman aidan niin, että mallikuva on lapsen vieressä koko ajan.

Kuva 4. Rakennettavan aidan mallikuva.

Kestävää kehitystä harjoittelimme lapsien kanssa toimintapisteellä, jossa maatiilan oma vahtikoira Tessu oli levitellyt roskia pitkin pihamaata. Lasten tehtävänä oli lajitella roskat oikeisiin jätteastioihin. Jätteastioita oli yhteensä viisi: biojäte, metallinkeräys, lasinkeräys, muovinkeräys sekä paperinkeräys. Harjoituksen loppuksi kävimme vielä yhdessä läpi, ovatko kaikki roskat oikeassa jätteastiassa. Lajittelu

onnistui lapsilta hienosti ja vain muutama roska korjattiin oikeaan astiaan. Useampi lapsi kertoi, että he lajittelevat jätteet kotona ja hyvin menneestä harjoituksesta sen pystyi huomaamaan. Hieman haasteita harjoitukseen teki se, että ulkona oli todella tuulinen sää, jonka takia roskat levisivät laajemmalle alueelle ja lähtivät herkästi tuulen mukana.

Maatilan oma pihapupukin vieraili seikkailulla ja oli tehnyt pesäkoloja emännän puutarhaan. Pihapupun toimintapisteellä pääsimme kilpailemaan nopeudella, kun lapsien täytyi sujahtaa pesäkolon sisään aina merkkiään kuultuaan. Pesäkoloina toimi pyöreät vanteet ja niitä oli yksi vähemmän kuin lapsia, joten yksi jäi aina ulkopuolelle ja seuraavalla kierroksella hänen täytyi yrittää napata pesäkolo itselleen. Harjoitus oli hyvä seikkailun puolesta välissä, koska lapset saivat liikettä ja sen jälkeen rauhoittuminen oli taas helpompaa. Lapsilla vaikutti olevan todella hauskaa ja kukaan ei kyllästynyt leikkiin.

Seuraava harjoitus herätti lapsissa naurua, kun he kuuluivat toimintaan johdettavan tarinan. Harjoituksen nimi oli lehmänkakkaleikki ja ideana oli, että maatilan lehmät olivat kakkineet pellolle viettäessään leppoisia kesäpäiviä. Pihan laatoituksella oli 5x5-ruudukko, joka esitti peltoa. Lasten tehtävänä oli ylittää pelto liikumalla laatalta laatalle, astumatta lehmänkakkamiinaan. Vain minulla ohjaajana oli tieto, missä lehmänkakat sijaitsevat ja aina lapsen astuessa miinaan, hänen piti aloittaa alusta. Harjoitus vaati siis muistia sekä tarkkaavaisuutta lapsilta. Osalla lapsista oli hankaluuksia päästä pellon yli, jolloin merkkasin muutaman laatan, jolle ei kannattanut astua. Pellon ylittäneet lapset kävivät myös auttamaan vielä yrittäviä lapsia. Auttaminen tapahtui ihan lasten omasta aloitteesta, joka oli hienoa. Lopulta kaikki lapset pääsivät pellon yli.

Viimeisenä harjoituksena lapset saivat miettiä, millaiset ovat viljan sekä maidon reitit. Reittien miettiminen tapahtui kuvien avulla, jotka kiinnitettiin oikeassa järjestyksessä pyykkipojilla naruun. Lapset osasivat hienosti miettiä kuvat oikeaan järjestykseen, mutta pyykkipoikien kiinnittäminen osoittautui hankalaksi joillekin. Olin sitten ohjaajana auttamassa kuvien kiinnittämisessä. Tarkistimme lopuksi yhdessä kuvien järjestyksen ja ne olivat oikeassa järjestyksessä. Halusin kyseisen harjoituksen seikkailuun, koska olen keskustellut lapsien kanssa ruokailussa

siitä, mistä maito tulee ja mitä esimerkiksi laktoositon maito on. Kaikille lapsille nämä asiat eivät välttämättä ole selviä. Viljan reitti on usein vielä tuntemattomampi lapsille.

6.6 Dinosaurusseikkailu

Dinosaurus seikkailu oli ehdottomasti odotetuin seikkailu ryhmän poikien keskuudessa. Seikkailu tapahtui 11.8.2020 päiväkodin pihalla ja paikalla oli seitsemän lasta. Muiden seikkailuiden tavoin seikkailua suoritettiin erilaisilla toimintapisteillä, joista jokaisessa oli toimintaan orientoiva ja ohjeistava viesti.

Seikkailu aloitettiin suurella innolla kaivamalla fossiileja. Fossiilit oli piilotettu hiekalaatikkoon, johon olin rajannut jokaiselle lapselle oman kaivualueen. Lasten tehtävänä oli varovasti kaivaa esiin fossiili ja puhdistaa se hiekasta. Sen jälkeen fossiilille täytyi löytää dinosaurusleluista yhteensopiva pari. Fossiilit sisälsivät vain pienen osan dinosauruksesta, esimerkiksi pään tai jalanjäljet. Lapset kaivoivat fossiileja innolla ja he osasivat hienosti hahmottaa oikean dinosauruksen fossiililleen.

Seuraavalla toimintapisteellä oli perinteinen seikkailukasvatukseen kuuluva harjoitus: hämähäkinseitti. Hämähäkki oli kutonut seittinsä kiipeilytelineeseen ja lasten tehtävänä oli päästä seitin läpi ilman kosketusta seittiin. Jännityksen lisäämiseksi kerroin viestissä, että seittiin ei pidä koskea, ettei hämähäkki tule katsomaan mitä seitillä tapahtuu. Harjoituksessa minulla oli kaksi seittiä, joista toisesta sai tulla vapaasti läpi, mutta toisella seitillä jokaisen lapsen täytyi tulla eri seitin kolosta, eli samaa koloa ei saanut käyttää kahta kertaa. Harjoitus onnistui hyvin ja kaikki pääsivät seiteistä läpi. Omalla ohjaamisellani lisäsin hieman jännitystä ja aina seitin koskettamisen yhteydessä varoitin lapsia hämähäkistä. Lapset vaikuttivat pitävän siitä ja varoitukset toivat energiaa leikkiin.

Siirryimme seuraavaksi sulattamaan jäisiä dinosauruksen munia. Lapsilla oli käytössään vasaroita sekä haaleaa vettä. Tehtävänä oli saada jäisen munan sisältä dinosauruksen poikanen esiin ja harjoituksen aikana pääsimme tutustumaan lasten kanssa veden eri olomuotoihin. Sulattaminen tapahtui lapsilta nopeasti ja

huomasinkin, että munat olisivat voineet olla isompia, jolloin sulattamisessa olisi ollut enemmän työtä. Harjoituksessa lapset toimivat pareittain. Lasten mielestä hauskinda harjoituksessa oli vasaroilla munien rikkominen. Nopeimmat lapset saivat leikkiä munan sisällä olleella dinosauruksella odotellessaan muita.

Lapset kiinnittivät seuraavaksi huomion ämpäriin, joka oli edellisen toimintapisteen lähellä. Aloitimme seuraavaksi vuotavan juoma-astian täyttämisen. Tarkoituksena oli täyttää juoma-astia vedellä, mutta haasteena oli se, että juoma-astia oli täynnä reikiä. Kun lapset olivat täyttäneet juoma-astiaa vähän, he huomasivat, että vesi alkoi valumaan siitä pois. Hetken pohdittuaan yksi lapsi alkoi tukkimaan reikiä sormillaan, jonka jälkeen hänelle tuli kavereita auttamaan. Lapset olivat keksineet keinon saada astia täyteen. Loput lapset jatkoivat täyttämistä ja lopulta saimme vesiastian täyteen. Lopuksi oli hauska osuus, kun lapset lopettivat reikien tukkimisen ja vesi alkoi valumaan nopeasti pois vesiastiasta.

Viimeinen harjoitus seikkailussa oli maa on laavaa. Vanha tulivuori oli herännyt henkiin ja sylki kuumaa laavaa. Toimin itse leikin ohjaajana ja huusin lapsille ”maa on laavaa”, jolloin lasten tehtävänä oli hypätä nopeasti jonkin päälle turvaan. Huomasin harjoituksen aikana, että lapset menivät usein samaan paikkaan turvaan, jolloin muutin sääntöjä niin, että samaan turvapaikkaan ei saanut mennä toista kertaa. Tämän muutoksen jälkeen leikkiin tuli enemmän toimintaa. Annoin myös lasten toimia leikin vetäjänä, kun osa oli halukas siihen.

Lopuksi käsitelimme seikkailun kulkua keskustellen lasten kanssa. Ryhmän pojat pitivät seikkailua parhaana, mutta myös tytöt pitivät seikkailusta. Arkeologina toimiminen oli mieluista puuhaa monelle ja lapset nauroivat, että fossiilit olivat vaikeita etsittäviä. Lapset myös keskustelivat siitä, että oli mukavaa auttaa kavereita tai saada apua muilta, kun fossiilia ei meinannut löytyä.

6.7 Viimeinen seikkailukasvatustuokio

Viimeinen seikkailutuokio oli 12.8.2020. Tuokiolle en ollut suunnitellut kokonaista seikkailua, vaan kokeilimme lasten kanssa erilaisia seikkailukasvatukseen sopivia harjoitteita. Aloitimme tuokion sillä, että kerroin lapsille sen olevan viimeinen seikkailutuokio ja kiitin mukana olemisesta. Lapset harmittelivat toiminnan päätymistä.

Ensimmäisenä harjoituksena meillä oli pantomiimi. Lapsille pantomiimi oli tuttu leikki ja he ymmärsivät hyvin ohjeistuksen. Pantomiimissa meillä oli mukana eläinkuvakortit. Lapsi sai nostaa yhden kortin ja esittää kyseistä eläintä. Muiden osallistujien tehtävänä oli arvata, mistä eläimestä oli kyse. Oikein arvannut sai tulla seuraavana esittämään. Pantomiimi sujui lapsilta todella hyvin ja oli huomattavissa, että se oli heille tuttua. Osa lapsista oli alkuun hieman arempia, eivätkä halunneet tulla esittämään, mutta lopuksi myös he innostuivat ja rohkenivat tulla eteen esittämään eläintä. Kaikki keskittyivät todella hienosti toimintaan ja esitykset sekä arvaukset olivat hauskoja.

Seuraavana leikkinä lapset pääsivät muodostamaan jonoja. Kerroin lapsille tavavan, jolla jono muodostaan ja lapset pääsivät itse miettimään oikeaa järjestystä jonoon. Aiheina meillä oli pituus, hiustenväri vaaleimmasta tummimpaan, ikä sekä käden koko. Lapset tekivät hienosti yhteistyötä ja ohjaajana autoin välillä, jos heillä oli vaikeuksia. Harjoituksen aikana kaikki ottivat hienosti kontaktia toisiinsa ja harjoitus toimiikin hyvin tutustumisleikkinä.

Viimeinen harjoitus oli solmu, joka oli selkeästi haastavin tuokion harjoituksista. Yksi lapsista valikoitui solmun selvittäjäksi ja muut lapset muodostivat piirin, jossa he pitivät toisiaan käsistä kiinni. Piiri sitten muodosti itsestään solmun ja yhden lapsen tehtävänä oli selvittää se. Solmun muodostaminen sujui lapsilta hyvin, mutta haastavin osuus tehtävässä oli avata se. Solmun lapsilla lipesi ote kädestä muutaman kerran, mutta se ei haitannut toimintaa. Toimin ohjaajana selvittäjän tukena ja apuna, koska se oli hänelle haastava tehtävä. Saimme lopulta solmun auki ja harjoitus oli onnistunut.

Tuokion lopuksi kysyin vielä lasten mielipiteitä seikkailutuokioista. Kaikki palaute oli positiivista ja seikkailujen toivottiin jatkuvan. Kysyin lapsilta myös ideoita seikkailujen teemoihin ja ideoita tulikin todella paljon. Lisäsin seikkailukasvatusoppaan loppuun listan lapsien ideoista ja toiveista.

6.8 Seikkailutuokioiden arviointi

Seikkailutuokiot sujuivat hyvin ja lapset olivat erittäin innostuneita seikkailuista. Kun lapset saivat tietää tulevan seikkailun teeman, kyseisen teeman ideoinut lapsi tajusi, että se oli hänen oma ideansa. Lapsen ideoima seikkailu valikoituikin aina hänen lempiseikkailukseen, kun seikkailujen lopuksi kyselin lapsilta heidän lempiseikkailuaan. Lapset lähtivät jokaisella seikkailutuokiolla innolla mukaan toimintaa, eikä heitä tarvinnut suuresti innostaa tai kannustaa osallistumaan.

Ryhmän lapset olivat 4–6-vuotiaita ja otin sen huomioon seikkailuja suunnitellessani. Onnistuin harjoitusten valinnassa ja haastavuudessa hyvin. Jokainen lapsi pystyi osallistumaan toimintaan ja sai onnistumisen kokemuksia. Myös päiväkodin työntekijä, joka suoritti havainnointia seikkailujen aikana, antoi positiivista palautetta siitä, että toiminta oli kaikille sopivaa ja monipuolisesti suunniteltu. Osa toiminnasta oli helpompaa, mutta harjoituksissa oli myös sopivasti haastetta. Ryhmän nuorimmille annoin tarvittaessa ohjaajana tukea, mutta oli mahtavaa huomata, että myös ryhmän muut jäsenet auttoivat hienosti, jos joku tarvitsi apua. Ryhmässä muodostui heti alussa hyvä ryhmähenki. Myös muut päiväkodin lapset olivat erittäin kiinnostuneita seikkailutuokioista ja olisivat halunneet osallistua toimintaan. Ryhmän lapset kertoivat tuokioista innoissaan muille lapsille ja tulivat juttelemaan minulle seikkailuista vielä useamman viikon kuluttua. Päiväkodin työntekijän palautteet seikkailutuokioista oli pelkästään positiivisia, eikä hän keksinyt mitään muutettavaa tai parannettavaa. Sain kiitosta hienoista seikkailuista. Myös vanhemmat olivat kiinnostuneita toiminnasta ja lapset olivat kertoneet seikkailuista myös kotona positiiviseen sävyyn. Osa lapsista oli myös jännittänyt kotona, että mikä seikkailu seuraavana päivänä oli tulossa.

Seikkailujen ajalliset kestot olivat sopivia sekä omasta mielestäni kuin myös päiväkodin työntekijän mielestä. Seikkailutuokiot olivat pitkiä, mutta koska toiminta

oli hyvin vaihtelevaa ja seikkailut olivat toiminnallisia, lapset jaksoivat keskittyä koko seikkailutuokion ajan. Osa harjoituksista oli vauhdikkaampia, jonka jälkeen lapsilta onnistui paremmin myös rauhallisemmat harjoitukset. Toimintaan johdattelevat viestit herättivät lapsien mielenkiinnon hyvin toimintaan.

Oma toiminta ohjaajana oli helppoa, koska lapset innostuivat helposti seikkailuista ja niiden sisältämästä toiminnasta. Päiväkodin työntekijän havaintojen perusteella ohjaus sujui hyvin ja ilman haasteita. Seikkailuissa oli paljon suunnittelua ja valmistelua ennen seikkailun järjestämistä, mutta kun materiaalit olivat valmiita, seikkailun valmistelu päiväkodin ympäristöön oli nopeaa. Selkeät toimintapisteet ja toiminnan järjestämisen helppous sai havainnoijalta kiitosta. Ryhmän-ohjauskokemuksen takia seikkailujen ohjaaminen oli minulle itselleni helppoa. Olin ohjaajana kannustava ja heittäydyin mukaan seikkailuihin.

7 Seikkailukasvatusopas

7.1 Oppaan sisältö

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi On aika seikkailun! -seikkailukasvatusopas varhaiskasvatukseen. Oppaasta löytyy teoriaa seikkailukasvatuksesta, neljä valmista seikkailua sekä erilaisia seikkailukasvatukseen sopivia harjoitteita.

Opas sisältää kansilehden, jossa tuon esille oppaan sekä tekijän eli oman nimeni. Sisällysluettelo tarjoaa lukijalle kokonaiskatsauksen oppaan sisällöstä ja seikkailuista sekä helpottaa lukijaa löytämään haluamansa osion oppaasta. Tekstiosuus on aloitettu alkusanoilla, joiden tarkoituksena on kertoa oppaan tarkoitus ja selittää oppaan sisältöä lyhyesti. Oppaassa on myös teoriaa seikkailukasvatuksesta ja sen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa. Linna-, merirosvo-, maatila- ja dinosaurusseikkailut ja niiden harjoitteiden ohjeet ovat esitelty selkeästi oppaassa. Harjoitteiden ohjeissa on tuotu esille jokaisen toiminnan tavoitteet. Lopuksi opas sisältää vielä ylimääräisiä seikkailukasvatukseen sopivia harjoitteita sekä lasten ideoita seikkailuteemaideoita. Toimintaan orientoivat viestit ovat oppaan liitteenä.

7.2 Oppaan arviointi

Toimitin oppaan arvioitavaksi toimeksiantajana toimivalle päiväkodille. Lisäksi pyysin ulkopuolisia henkilöitä lukemaan sen. Valmis opas sai hyvän vastaanoton toimeksiantajana toimivalta päiväkodilta. He olivat tyytyväisiä niin ulkoasuun kuin sisältöönkin. Seikkailut olivat päiväkodin työntekijöiden mielestä mielenkiintoisia ja harjoitukset monipuolisia ja seikkailuihin sopivia. Ohjeet olivat selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Ulkoasu oli seikkailuteemaan sopiva ja teksti hyvin jäsenneiltyä.

Työntekijät kertoivat, että opas on tarpeellinen ja he hyödyntävät sitä varmasti työssään. Koska materiaalit jäävät käytettäväksi päiväkodille, seikkailujen järjestäminen on heille helppoa. Myös nuorempien lapsiryhmien työntekijät kokivat, että osa seikkailujen harjoituksista on mahdollista toteuttaa myös pienten lasten kanssa sellaisenaan tai hieman sovellettuna. Palautteesta tuli esille, että seikkailujen toiminta on monipuolista ja eri oppimisen alueet on otettu hyvin huomioon. Lasten osallistaminen seikkailujen teemojen keksimiseen oli hienoa ja oppaaseen lisätyt seikkailuteemaideat olivat hyvä lisä. Valmiit seikkailut ovat helppo tapa aloittaa seikkailujen järjestäminen ja uusien seikkailujen keksiminen helpottuu.

8 Pohdinta

Opinnäytetyöni on hyvin hyödynnettävissä ja tarpeellinen. Seikkailukasvatus on aiheena vielä hieman tuntemattomampi varhaiskasvatuksessa ja valmiita oppaita tai materiaalipaketteja ei ole paljoa. Oppaan avulla kynnys seikkailukasvatuksen järjestämiseen madaltuu ja sitä toivottavasti toteutetaan enemmän. Opinnäytetyöprosessin aikana pääsin itse syventymään seikkailukasvatuksen maailmaan, ja tulevaisuudessa työelämässä aion varmasti itse toteuttaa lisää seikkailukasvatusta.

Toimeksiantajana toimiva päiväkotitoimiva päiväkodin sai itselleen hyvän materiaalipaketin, jota työntekijät pääsevät hyödyntämään työssään. Seikkailuteemaiselle päiväkodille

avautuu mahdollisuus toteuttaa entistä enemmän seikkailukasvatusta, josta lapset saavat uudenlaisia elämyksiä. Seikkailukasvatusta opinnäytetyön aiheena voisi lähestyä monista eri näkökulmista, mutta koen, että minä ja toimeksiantajana hyödyimme eniten juuri oppaasta, joka sisältää valmiita helposti toteutettavissa olevia seikkailuja sekä muita seikkailukasvatusharjoitteita.

Toiminnallisuutta korostetaan varhaiskasvatuksessa. Seikkailukasvatus on mahdava tapa toiminnalliseen oppimiseen ja se kehittää lapsen ajattelukykyä erityisen hyvin. (Kokljuschkin 1999, 31.) Ohjaamani seikkailutuokiot ja oppaan sisältö on nimenomaan toiminnallista tekemistä, joka on kokemuksieni mukaan lapsille mukava tapa oppia uutta. Kokonaisvaltainen oppiminen on seikkailukasvatuksen vahvuus ja kehittämäni toiminta tuo tämän hyvin esille. Seikkailuihin oli helppoa yhdistää eri oppimisen alueet ja tuoda monipuolista sisältöä niihin.

8.1 Luotettavuus ja eettisyys

Seikkailukasvatuksesta löytyy jonkin verran lähdemateriaalia, mutta osa materiaalista on jo suhteellisen vanhaa. Varhaiskasvatuksen seikkailukasvatuksesta lähdemateriaalia ei löydy paljoa, joten se hankaloitti hieman teoreettisen osuuden kirjoittamista. Tämän takia minun piti käyttää paljon yleistä seikkailukasvatuksen lähdemateriaalia ja pohtia, mitkä asiat pätevät myös varhaiskasvatuksen seikkailukasvatuksessa. Seppo J.A Karppinen on julkaissut Suomessa paljon artikkeleita liittyen seikkailukasvatukseen ja kokemukselliseen oppimiseen. Karppisella on yli 30 vuoden kokemus seikkailukasvatuksesta pedagogisena menetelmänä. Tunnetun asiantuntijan ajan tasalla oleva tai tuore lähde on varma lähdemateriaali (Vilka & Airaksinen 2003, 72). Käytän opinnäytetyössäni useita Karppisen artikkeleita lähteenäni.

Uusinta tietoa opinnäytetyöhöni olen saanut tänä vuonna julkaistusta kokoomateoksesta, jossa käsitellään seikkailukasvatuksen pedagogiikkaa ja didaktiikkaa. Kirjallisten lähteiden lisäksi käytin työssäni myös muita lähdemateriaaleja. Kiinnitin huomiota siihen, että lähdemateriaali on mahdollisimman luotettavaa, jotta myös opinnäytetyöni olisi luotettava. Olen tehnyt lähdeviittaukset tarkasti, jotta on

selvää, mikä on minun omaa tekstiäni ja minkä tiedon olen lainannut lähdemateriaaleista. Tarkka ja huolellinen viittaaminen sekä lähdemateriaalien merkitseminen on hyvän tieteellisen käytännön mukaista (Vilkkä 2015, 30).

Saatekirjeessä tärkeää on sisältö, koska siitä täytyy olla riittävästi tietoa toteutettavasta tutkimuksesta/toiminnasta. Osallistujalle täytyy ilmetä, mihin tarkoitukseen tutkimustulokset tulevat. Sisällön lisäksi myös ulkoasulla on suuri merkitys markkinoinnissa. Kirjeen tehtävänä on vakuuttaa osallistumaan. (Vilkkä 2015, 121–122.) Toimintatuokioita varten lähetin koteihin tiedotteet eli saatekirjeet (liite 1), joissa kerron toimintatuokioista, jotka kuuluvat opinnäytetyöhöni. Tiedotteessa on myös lupalappu, joilla kysyn kirjallisen suostumuksen lapsen osallistumisesta tuokioille.

Noudatin toiminnassa lastentarhanopettajan eettisiä ohjeita. Lastentarhanopettajan eettisten periaatteiden arvopohjan luovat oikeudenmukaisuus, tasa-arvo, yhdenvertaisuus sekä kunnioitus (Ylitapio-Mäntylä 2017, 278). Tärkein työn osa-alue on suhde lapseen. Jokaista lasta kohdellaan yksilönä tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti. Työllä edistetään ja ohjataan lapsen kasvua sekä kehitystä ja vastaan lapsen turvallisuuden ja huolenpidon tarpeeseen. Lastentarhanopettajalla on myös vastuu itsestään ja omasta ammatillisesta kasvusta. Omaa toimintaa tulee arvioida, jotta voidaan kehittyä omassa työssä. (Lastentarhanopettajaliitto 2004, 5–6.) Olen myös vaitiolo- ja salassapitovelvollinen. Lasten tai työntekijöiden henkilöllisyydet eivät tule esille työssäni.

Koronavirusepidemian aikana opinnäytetyön toimeksiantosopimuksen sekä tutkimuslupahakemuksen kirjoitimme yhdessä toimeksiantajani kanssa, jonka jälkeen opinnäytetyöni ohjaajat hyväksyivät ne sähköpostin välityksellä. Näillä järjestelyillä pystyimme välttämään turhia fyysisiä kontakteja.

Opinnäytetyön toteutuksen dokumentoin mahdollisimman tarkasti, jotta raportti on totuudenmukainen ja esille tulisi asiat juuri niin kuin ne ovat edenneet. Hyvän tutkimusetiikan mukaan on tärkeää huolehtia, että tutkimusaineistot eivät joudu ulkopuolisten käsiin missään vaiheessa prosessia tai sen jälkeen (Vilkkä 2015,

32). Muistiinpanot ja muut dokumentit säilytin huolellisesti vain opinnäytetyön prosessin ajan, jonka jälkeen hävitin ne asianmukaisesti.

8.2 Oma oppiminen ja ammatillinen kehittyminen

Opinnäytetyöprosessi oli erittäin opettavainen minulle. Tein opinnäytetyön yksin, joten koko prosessin hallinta oli erittäin tärkeässä osassa. Yksin tekeminen vapautti minut kuitenkin aikataulujen yhteensovittamisista, jotka olisivat olleet minulle haastavia. Opin prosessista, että pystyn hallitsemaan suuriakin kokonaisuuksia ja projekteja.

Ammatillinen kasvu on psyykkisemotionaalista kasvua kohti entistä parempaa ja laajempaa ammatillisuutta (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2020, 34). Seikkailujen suunnittelussa oli suuri työ. Pääsin käyttämään silloin omaa luovuutta ja mielikuvitusta. Oli hienoa huomata, että yksinkertaisilla johdattelevilla tarinoilla oli suuri vaikutus seikkailujen innostavuuteen ja lapset pitivät niistä todella paljon. Suunnittelun aikana tutustuin myös paljon erilaiseen lähdekirjallisuuteen, joista sain hyviä ideoita niin opinnäytetyöhöni kuin muutenkin varhaiskasvatustyöhön. Seikkailutuokioilla sain lisää kokemusta lapsiryhmien ohjauksesta. Ohjaaminen oli minulle entuudestaan tuttua, mutta seikkailujen ohjaaminen oli uutta. Seikkailutuokioilla oli tärkeää olla joustava ohjaaja ja pystyä havainnoimaan lapsia. Oli haastavaa miettiä, mitkä harjoitukset ovat sopivan haastavia eivätkä liian vaikeita tai helppoja. Tämän takia havainnoinnin merkitys nousi entistään, koska ohjaajana minun täytyi tunnistaa, jos toiminta oli liian haastavaa ja pystyä ohjaajana olemaan apuna. Onnistuin kuitenkin hyvin toiminnan suunnittelussa ja ohjauksessa, eikä mikään harjoitus epäonnistunut haastavuuden takia.

Omaa työskentelyäni helpotti se, että toimintapaikka ja lapset olivat minulle entuudestaan tuttuja. Lapset eivät ujostelleet minua ollenkaan ja sain heiltä hyvin ja rehellisesti vastauksia kysymyksiini. Lapset kuuntelivat ohjeistuksiani hyvin ja osallistuivat toimintaan innolla. Jos olisin ollut uusi ihminen lapsille, he olisivat saattaneet kokeilla enemmän rajoja ja testata toimintaani ohjaajana.

8.3 Jatkokehittämisideat

Oppaan seikkailuja olisi voinut kokeilla useammalla lapsiryhmällä, jolloin niitä olisi pystynyt testaamaan enemmän. Seikkailuista olisi voinut myös tehdä omanlaiset variaatiot pienemmille lapsille, jolloin opas olisi laajemmin käytettävissä varhaiskasvatuksessa. Opas on kyllä sovellettavissa pienemmille lapsille, mutta nyt soveltamisen tekeminen jää oppaan käyttäjälle.

Samantapaisia oppaita ja materiaalipankkeja olisi varmasti hyödyllistä kehittää enemmän. Työ varhaiskasvatuksessa on usein hektistä ja seikkailujen suunnittelu saattaa olla liian aikaa vievää. Valmiit seikkailut tarjoavat paremmat mahdollisuudet seikkailukasvatuksen järjestämiselle. Seikkailukasvatus ei ole kovin yleistä vielä Suomessa, joten olisi mielenkiintoista myös tutkia sitä, mitä työntekijät ajattelevat seikkailukasvatuksen olevan ja kuinka yleistä sen järjestäminen varhaiskasvatuksessa on.

Lähteet

- Helenius, A. 2008. Lapset ryhmässä. Teoksessa Helenius, A., Korhonen, R. Pedagogiikan palikat. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy, 57–68.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu. 2017. Seikkailukasvatus ohjaamisen menetelmänä. https://www.youtube.com/watch?v=4uhT_NM67sQ&feature=emb_logo. 16.4.2020.
- Kaipio-Ylilampi, H. 2014. Opas seikkailukasvatuksen käyttöön varhaiskasvatuksessa. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014111916004>.
- Karila, K. 2017. Mitä on varhaiskasvatuksen pedagogiikka? Pedagogiikan aika. 1/2017. 9–11.
- Karppinen S. J-A. 2010. Seikkailukasvatus -erilainen tapa opettaa ja oppia. Teoksessa Latomaa, T., Karppinen, S. Seikkaillen elämyksiä II. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 118–135.
- Karppinen, S. 2009. Kädentaidot ja käsityökasvatus. Teoksessa Ruokonen, I., Rusanen, S., Välimäki A-L. (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Yliopistopaino Oy, 56–65.
- Karppinen, S. J-A. 2020a. Outdoor adventure education in Finland - historical aspects. Teoksessa Karppinen, S. J-A. Marttila, M., Saaranen-Kauppinen, A. (toim.) Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 26–33.
- Karppinen, S. J-A. 2020b. Didactic relationships in Outdoor adventure education and experiential learning. Teoksessa Karppinen, S. J-A. Marttila, M., Saaranen-Kauppinen, A. (toim.) Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 94–106.
- Karppinen, S. J-A. Latomaa, T. 2015. Seikkaillen elämyksiä III. Suomalainen seikkailupedagogiikka. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Karppinen, S. J-A., Latomaa, T. 2007. Elämyksestä ja kokemuksesta teoriaa ja käytäntöä. Teoksessa Karppinen, S. J-A. Latomaa T. (toim.) Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 11–20.
- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito: työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Koivunen, P-L., Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa -havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kokljuschkin, M. 1999. Seikkailuun! Varhaiskasvatuksen seikkailukirja. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Kola-Torvinen, P. 2017. Laaja-alainen osaaminen ja oppimisen alueet varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Pedagogiikan aika. 1/2017. 12–14.
- Korhonen, T. 2018. Seikkailukasvatusta päiväkodissa 4–5-vuotiaiden ryhmässä. Savonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201805066665>.

- Kupila, P. 2017. Varhaiskasvatuksen asiantuntijuus oppivassa työyhteisössä. Teoksessa Hujala, E., Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus, 301–311.
- Lastentarhanopettajaliitto. 2004. Lastentarhanopettajan ammattietiikka. <https://www.vol.fi/uploads/2019/01/d5163f9f-etiikka.pdf>. 16.10.2020.
- Lukkarinen A., Peltola, H. 2018. "Joko myö mennään sinne retkelle?" – Luontosuhteen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa. Karelia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018111317081>.
- Lämsä, T., Nevalainen, K. 2018. Seikkailu varhaiskasvatuksessa. Touhula päiväkodit -blogi. 2.11.2018. <https://touhula.fi/blogi/seikkailu-varhaiskasvatuksessa/>. 16.4.2020.
- Mäkinen, P., Raatikainen, E., Raahikka, A., Saarnio, T. 2020. Ammattina sosionomi. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2018:3a.
- Opetushallitus. 2020. Oppimisen alueet. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/180574_oppimisen-alueet.pdf. 17.4.2020.
- Parviainen, I. 2020. Huomioita suomalaisesta seikkailukasvatuksesta. Teoksessa Karppinen, S. J-A. Marttila, M., Saaranen-Kauppinen, A. (toim.) Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 42–49.
- Piironen, J. 2018. "Mennään yhdessä metsään" Opas sijaishuoltoyksikön retki-toimintaan. Karelia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018091415156>.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos & Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön suositus opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana. <https://minedu.fi/documents/1410845/22330894/OKM+THL+suositus++opetus+ja+varhaiskasvatus+4.8.2020.pdf/3a12db76-92f3-2da4-5717-92e552ebe798/OKM+THL+suositus++opetus+ja+varhaiskasvatus+4.8.2020.pdf?>. 6.10.2020.
- Tuomikoski, M. 2017. Seikkailukasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201705107352>.
- Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta 1586/2019.
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018.
- Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Vilkka, H., Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Ylitapio-Mäntylä, O. 2017. Sukupuolisensitiivinen varhaiskasvatus. Teoksessa Hujala, E., Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus, 276–286.

Ohoi kotisatamat!

Opintoni alkavat olemaan loppusuoralla ja teen opinnäytetyötäni päiväkodin kanssa yhteistyössä. Opinnäytetyöni aiheena on seikkailukasvatus, johon liittyen järjestän lapsiryhmälle seikkailuviikon. Osallistan lapset mukaan seikkailuviikon suunnitteluun, jotta seikkailut tempaisivat varmasti lapset mukaan ja toiminta olisi lapsilähtöistä. Seikkailut tapahtuvat normaalien toimintatuokioiden aikana ja sijoittuvat päiväkodille sekä päiväkodin lähiympäristöön. Seikkailuviikko järjestetään 3.-7.8.2020. Seikkailuviikon pohjalta kokoan henkilökunnalle oppaan seikkailukasvatukseen liittyen. Seikkailujen yhteydessä havainnoin toiminnan soveltuvuutta ja toimivuutta lapsille. Tiedustelenkin nyt, saako teidän lapsenne osallistua opinnäytetyöhöni kuuluvalla seikkailuviikolle. Kunnioitan lasten anonymiteettiä, joten lasten henkilöllisyys ei paljastu missään vaiheessa opinnäytetyöprosessia. En ota lapsista kuvia opinnäytetyötäni varten. Valmis opinnäytetyö julkaistaan Theseus -julkaisusivustolla.

Otan mielelläni vastaan myös lapsilta ilmenevää palautetta seikkailuviikkoa koskien ja toivon, että myös te vanhemmat annatte vapaasti palautetta toiminnasta! Kysäisethän rohkeasti, jos jokin asia jää askarruttamaan. Toivon suuresti, että yhteiset seikkailumme voivat olla osana myös minun omaa opintojeni seikkailua!

Ystävällisin terveisin,
Anna Hukka

- Lapseni **saa osallistua** seikkailuviikolle.
- Lapsi **ei saa osallistua** seikkailuviikolle.

Lapsen nimi: _____

Huoltajan nimi: _____

Päivämäärä: _____

Allekirjoitus: _____

Päivämäärä:

1. Lasten innostuneisuus & jännitys:

2. Toiminnan haastavuus:

3. Lasten välinen yhteistyö:

4. Turvallisuus:

5. Ohjaajan toiminta:

6. Muut huomiot:

1. Oliko toiminta sopivan haastavaa lapsille?
2. Oliko toiminta monipuolista?
3. Jäitkö kaipaamaan jotakin?
4. Uskotko myös muiden lasten innostuvan toiminnasta?
5. Oliko seikkailu kestoaltaan sopiva?
6. Olisinko ohjaajana voinut tehdä jotain paremmin?
7. Muuta palautetta toiminnasta?

1. Miten koet, että voit hyödyntää opasta työssäsi? Aiotko käyttää opasta osana työtäsi?
2. Oletko jo hyödyntänyt opasta työssäsi? Miten?
3. Onko opas tarpeellinen? Millaista hyötyä siitä on?
4. Onko oppaan sisältö monipuolista? Jäitkö kaipaamaan jotakin?
5. Mitä mieltä olet oppaan ulkoasusta?
6. Mitä muuta haluaisit sanoa?

Linnaseikkailu 5.8.2020 klo 9.00 ->

Seikkailu alkaa vahtimestarin jättämällä viestillä ja tehtävällä, jonka jälkeen muille toimintapisteille voi edetä lasten haluamassa järjestyksessä. Jokaisella pisteellä on viestikäärö, joka ohjeistaa toimintaan.

1. Vahtimestarin nimiongelman

Tavoitteet: Kirjainten ja tavujen tunnistaminen, oman nimen hahmottaminen/muodostaminen

Alkuvalmistelut: Tavut sekaisin lattialle, viestikäärö toimintapisteelle. Kysytään lapsilta, tietävätkö he mitä tavut ovat. Jos he eivät tiedä selitetään ja näytetään tavutukseen esimerkkiä ohjaajan omalla nimellä.

Toteutus: Lapsi etsii oman nimensä tavut lattialta ja yhdistää tavut kokonaiseksi nimeksi. Jos lapsi ei tunnista oman nimensä tavuja, hän voi katsoa vinkkiä lapulta, jossa lasten nimet. Tarkistetaan lopuksi, että jokainen on saanut muodostettua oman nimensä ja tavutetaan ne yhdessä.

Materiaalit: Lasten nimien tavulaput, viestikäärö sekä lappu, josta lapsi voi tarvittaessa katsoa mallia omaan nimeensä.

2. Kivitaide

Tavoite: Itsensä ilmaisu, kuvallinen ilmaisu, erilaisten materiaalien käyttö kuvataiteessa

Alkuvalmistelut: Kerätään toiminnassa tarvittavat kivet isoon astiaan. Lapset istuvat lattialla piirissä ja jokaisella on oma paperi, jonka päälle taideteos tehdään. Viestikäärö on toimintapisteellä.

Toteutus: Lapset tekevät oman kivitaideteoksensa paperin päälle. Käytettävissä on erikokoisia, -muotoisia sekä -värisiä kiviä. Taideteos voi olla myös patsas. Kaikkien ollessa valmiita, käydään jokaisen taideteos läpi niin, että lapsi saa kertoa mitä se esittää.

Materiaalit: Paljon erilaisia kiviä, paperia, viestikäärö.

3. Linnan orkesteri

Tavoite: Musiikillinen ilmaisu, oman vuoron odottaminen, keskittyminen, eri soittimiin tutustuminen

Alkuvalmistelut: Toimintapisteelle valmiiksi erilaisia soittimia ja kuvat niistä sekä viestikäärö. Käydään lasten kanssa läpi eri soittimien nimet.

Toteutus: Valitaan yksi kapellimestari, joka johtaa orkesteria. Kapellimestarin tehtävä on näyttää kuvakorttien avulla eri soittimien soittovuorot. Kapellimestari voi antaa vuoron monelle soittajalle samaan aikaan sekä vuorostaan hiljentää koko orkesterin. Kapellimestari voi vaihtua leikin aikana.

Materiaalit: Erilaisia soittimia, eri soittimien kuvia, viestikäärö

4. Myrkyomena

Tavoite: Jännitys, lukumäärien laskeminen, ryhmäytyminen

Alkuvalmistelut: Levitetään omenoiden kuvat lattialle ja sijoitetaan viestikäärö omenoiden keskelle.

Toteutus: Yksi leikkijöistä menee toiseen huoneeseen hetkeksi odottamaan. Toiset päättävät mikä omenoista on myrkyomena. Omenoiden kerääjä kutsutaan toisesta huoneesta takaisin ja alkaa kerätä omenoita yksi kerrallaan. Kun kerääjä poimii myrkyomenan, muut huutavat "myrkyomena"! Kerätyt omenat lasketaan ja vuoro vaihtuu.

Materiaalit: Omenoiden kuvia, viestikäärö.

5. Sanomalehtitorni

Tavoite: Yhteistyö, ongelmanratkaisu, ryhmäytyminen

Alkuvalmistelut: Sanomalehdet, teippi ja viestikäärö toimintapaikalle.

Toteutus: Tehtävänä on rakentaa mahdollisimman korkea torni käyttäen pelkästään sanomalehteä ja teippiä. Tornin on seisottava vapaasti maassa, eikä se saa nojata mihinkään. Jos tehtävää haluaa helpottaa, voi rakentamisessa käyttää apuna myös teippiä.

Materiaalit: Paljon sanomalehteä, teippiä ja viestikäärö.

6. Satu nopilla

Tavoite: Mielikuvituksen käyttäminen, sanallinen ilmaisu

Alkuvalmistelut: Toimintapaikalle satunopat sekä viestikäärö. Paperia ja kynä tarinoiden kirjoittamiseen.

Toteutus: Istutaan piirissä lattialla ja jokainen lapsi saa vuorollaan heittää satunoppia. Lapsi saa itse valita kuinka montaa noppaa hän haluaa heittää. Lapsi kertoo tarinan, jossa hän käyttää kaikkia symboleita, jotka tulivat satunoppien heitosta. Ohjaaja kirjoittaa ylös jokaisen lapsen kertoman tarinan ja tarinat luetaan lopuksi ääneen, jotta jokainen kuulee vielä oman tarinansa.

Materiaalit: Satunopat, paperia ja kynä

Merirosvoseikkailu 6.8.2020 klo 9.00->

Toiminnan tehtävät löytyvät päiväkodin pihalta pulloposteina. Toiminta alkaa pullopostilla, jossa on seikkailuun orientoiva viesti. Seikkailun tehtävät:

1. Merirosvojumppa

Tavoitteet: Jumpan tarinaan eläytyminen, motorinen kehittyminen

Alkuvalmistelut: Tarinallisen merirosvojumpan kehittäminen, pullopostin kirjoittaminen

Toteutus: Lapset löytävät pullopostin, jonka sisässä on tarinallinen merirosvojumppa. Tarinan aikana suoritetaan erilaisia merirosvohenkisiä liikkeitä.

Materiaalit: Opettajalla lappu, jossa jumpan tarina ja ohjeet, pulloposti

2. Lankkusilta

Tavoitteet: Motorinen kehittyminen (esim. tasapaino), yhteistyö, ryhmäytyminen, ongelmanratkaisu

Alkuvalmistelut: Pullopostin valmistelu, tarvikkeet toimintapaikalle

Toteutus: Tehtävänä on edetä seuraavan pullopostin luokse niin, että osallistujat eivät koske maahan. Eteneminen tapahtuu lankkujen avulla. Lankkuja siirretään vain eteenpäin, eikä lankkuja saa heittää tai potkia. Jos tehtävästä haluaa haastavamman, tehtävän voi aloittaa alusta, jos joku osallistujista koskee matkan aikana maahan.

Materiaalit: 4–8 lankkua riippuen osallistujamäärästä, pulloposti

3. Leijulauta

Tavoitteet: Yhteistyö, koordinaatiokyvyn harjoittaminen, kommunikointi, ongelmanratkaisu, ryhmäytyminen, pitkäjänteisyyden kehittyminen

Alkuvalmistelut: Pullopostin valmistelu, leijulaudan tekeminen, ”jalokivien” etsiminen/valmistus, tarvikkeet toimintapaikalle, kuljettavan radan merkitseminen

Toteutus: Osallistujat ottavat narujen päästä kiinni ja nostavat leijulaudan ilmaan. Leijulaudan päällä on ”jalokiviä”, jotka pitää kuljettaa merkittyä rataa pitkin määränpäähän. Jalokivien tulee pysyä matkan aikana leijulaudan päällä. Jos jalokiviä putoaa, ne nostetaan mahdollisimman nopeasti takaisin laudan päälle. Tehtävän vaikeutta voi muunnella esimerkiksi radan vaikeudella tai osan osallistujien silmien sitomisella, jolloin muutama näkevä osallistuja opastaa muita.

Materiaalit: Leijulauta, jalokivet, pulloposti

4. Oman merirosvolipun tekeminen

Tavoitteet: Kuvallinen ilmaisu, lapsen luovuuden tukeminen

Alkuvalmistelut: Pullopostin ja merirosvolippujen valmistelu. Merirosvoliput valmistetaan paperista, joka liimataan pitkään tikkuun, jotta lapsi voi liehuttaa lippua kädessä.

Toteutus: Lapset saavat itse valmistaa oman merirosvolippunsa. Lapsi voi käyttää oman lippunsa koristelemiseen monipuolisesti erilaisia tarvikkeita. Lapsella vapaus koristella oma lippunsa kuten haluaa. Lopuksi jokainen saa esitellä oman lippunsa ja kertoa, mitä siinä on.

Materiaalit: Pulloposti, paperia, tikkuja, kyniä/tusseja/maalia tms.

5. Vihollislaivojen pommitus

Tavoitteet: Jännitys, motorinen kehittyminen (heittäminen, kiipeäminen), silmä-käsikoordinaation kehittyminen

Alkuvalmistelut: Vihollislaivojen ja pullopostien valmistelu. Toimintapisteen valmistelu (vihollislaivat ja tykinkuulat paikoilleen). Heittäminen tapahtuu liukumäestä, tykinkuulat hie-man kauempana heittopaikasta.

Toteutus: Lapsi ottaa yhden tykinkuulan kerrallaan ja kiipeää liukumäkeen, jonka tasan-teelta heittäminen tapahtuu. Heittämisen jälkeen lapsi laskee liukumäestä ja hakee uuden tykinkuulan.

Materiaalit: Paperiset vihollislaivat, tykinkuulat, pulloposti

6. Tarmo Tyrskyn runo

Tavoitteet: Kuunteleminen ja keskittyminen, kielellisen kehityksen tukeminen, riimeihin tutustuminen, oman vuoron odottaminen

Alkuvalmistelut: Pullopostin valmistelu, runo toimintapisteelle.

Toteutus: Pullopostin yhteydestä löytyy hiekkaan hautaantunut paperi, joka sisältää Tarmo Tyrskyn runon. Runosta puuttuu sanoja ja lasten tehtävänä on keksiä, mitä puuttuvat sanat ovat. Lapsi saa viittaamalla oman puheenvuoron ja ehdottaa puuttuvaa sanaa.

Materiaalit: Tarmo Tyrskyn runo (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 108), pulloposti,

Maatilaseikkailu 10.8.2020 klo 9.00 ->

Seikkailu alkaa päiväkodin pihalta. Ohjaaja kertoo tulevasta maatilaseikkailusta ja innostaa lapset mukaan toimintaan. Seikkailu voidaan aloittaa haluamalta toimintapisteeltä.

1. Tikkuaita

Tavoite: Hahmottaminen, muisti,

Alkuvalmistelut: Toimintapaikalle tehtävään orientoiva viesti sekä erivärisiä tikkuja ja mallikuva. Aidan mallikuva sijoitetaan kauemmas rakennuspisteeltä.

Toteutus: Toiminnassa lapset rakentavat mallin mukaisen aidan jäätelötikuista. Lapset asettuvat jonoon ja jonon ensimmäinen juoksee katsomaan mallia. Lapsi palaa takaisin aidanrakennuspisteelle ja sijoittaa ensimmäisen tikun paikalleen. Jonon seuraava lähtee liikkeelle ja palaa takaisin asettamaan seuraavan tikun. Aitaa saa korjata kesken leikin, jos huomaa, että se ei ole oikein. Leikkiä jatketaan niin pitkään, ennen kuin aita on osallistujien mielestä valmis. Lopuksi ohjaaja käy mallikuvan ja tarkistetaan yhdessä, onko aita oikein rakennettu.

Materiaalit: Tehtävään orientoiva viesti, erivärisiä jäätelötikkuja sekä mallina toimiva aita kuva.

2. Lehmänkakkaleikki

Tavoite: Jännitys, muisti, yhteistyö, ryhmäytyminen

Alkuvalmistelut: 5x5 ruudukon piirtäminen katuliidulla tai sisällä leikkiessä ruudukko teipataan maalarinteipillä. Ohjaaja tekee itselleen ruudukon paperille ja merkkää siihen lehmänkakkajen paikat. Paikalla lisäksi toimintaan orientoiva viesti.

Toteutus: Leikkijöiden tehtävänä on päästä pellon eli ruudukon toiselle puolelle ilman, että he astuvat lehmänkakkaan. Leikkijät voivat ylittää pellon jonona tai yksitellen. Jonossa ensimmäinen johdattaa ryhmää ruudukolla eteenpäin ja, jos astutaan lehmänkakkaan, ryhmä aloittaa alusta, niin että kakkaan astuja menee jonon viimeiseksi ja seuraava saa kokeilla ryhmän johdattamista. Jos osallistujat etenevät yksitellen, he saavat kokeilla pellon ylitystä vuorotellen. Pellon yli päässeet osallistujat voivat ohjeistaa heitä, jotka vielä yrittävät. Leikki loppuu, kun kaikki ovat päässeet pellon toiselle puolelle.

Materiaalit: katuliidut/maalarinteippi, paperia ja kynä sekä toimintaan orientoiva viesti

3. Roskien lajittelu

Tavoite: Ympäristökasvatus, lajittelu, kestävä kehitys

Alkuvalmistelut: Toimintapaikalle toimintaan orientoiva viesti, kuvalliset kierrätysastiat sekä levitetään erilaisia roskia maahan. Pohditaan miksi kierrätys on tärkeää.

Toteutus: Jokainen lapsi saa vuorollaan nostaa maasta roskan ja pohtia mihin kierrätysastiaan se kuuluu. Haastavissa tilanteissa pohditaan yhdessä. Lapsi vie roskan oikeaan astiaan ja vuoro vaihtuu. Lajitellaan kaikki roskat, jotka löytyvät maasta.

Materiaalit: Toimintaan orientoiva viesti, erilaisia roskia sekä kierrätysasioita, joissa kuvat (paperinkeräys, biojäte, metallinkeräys, lasinkeräys sekä muovinkeräys)

4. Maidon ja viljan reitti

Tavoite:

Alkuvalmistelut: Kiinnitetään naru niin matalalle, että lapset ylettävät itse kiinnittämään kuvat pyykkipojilla. Toimintapaikalle maidon ja viljan reittikuvat sekä toimintaan orientoiva viesti.

Toteutus: Osallistujat järjestävät maidon ja viljan reitit oikeaan järjestykseen narulle. Käsitellään reitit yksi kerrallaan. Lopuksi tarkistetaan onko järjestys oikea.

Materiaalit: Naru, pyykkipoikia, maidon ja viljan reittikuvat, toimintaan orientoiva viesti.

5. Tuo minulle

Tavoite: lukumäärien harjoittelu/laskeminen, yhteistyön tekeminen

Alkuvalmistelut: Toimintaan orientoiva viesti, jossa lista tarvikkeista, joita lasten täytyy hakea. Tarvikkeiden pitää olla lasten saatavilla.

Toteutus: Lasten tehtävänä on tuoda toimintapisteelle oikea määrä listassa lueteltuja tarvikkeita. Lasten ollessa valmiita, tarkistetaan onko kaikki tarvikkeet haettu ja onko niitä oikea määrä.

Materiaalit: Toimintaan orientoiva viesti.

6. Pupun kolot

Tavoite: Reaktionopeuden harjoittelu, liikunta

Alkuvalmistelut: Toimintapisteelle viedään toimintaan orientoiva viesti. Vanteet laitetaan pupun pesäkoloiksi ympäri pihaa vähän matkan päähän toisistaan. Pesäkoloja on yksi vähemmän mitä leikkijöitä.

Toteutus: Pihalla on pupun pesäkoloja ja niitä on yksi vähemmän kuin leikkijöitä. Leikinohjaajan huutaessa puput pesäkoloihin, leikkijät kiirehtivät pesäkoloihin. Ilman pesäkoloa jääneen lapsen tehtävänä on napata itselleen pesäkolo seuraavalla kierroksella. Leikkiä voi leikkiä niin, että kukaan ei tipu pelistä pois tai halutessaan leikin voi muuttaa sellaiseksi, että ilman pesäkoloa jäänyt lapsi putoaa pelistä pois ja yksi vanteista otetaan samalla leikistä pois. Lapsi, joka saa viimeisen pesäkolon voittaa leikin.

Materiaalit: Vanteet, toimintaan orientoiva viesti.

Dinosaurusseikkailu 11.8.2020 klo 9.00 ->

Seikkailu tapahtuu päiväkodin pihalla eri toimintapisteillä. Toimintapisteille voi edetä satunnaisessa järjestyksessä. Jokaisella toimintapisteellä viesti, joka johdattaa tulevaan toimintaan.

1. Jäisten dinosaurusten munien sulattaminen

Tavoite: Ongelmanratkaisutaidot, veden eri olomuotoihin tutustuminen, yhteistyötaidot
 Alkuvalmistelut: Pienten dinosaurusten jäädyttäminen ilmapallon sisään, jossa on vettä.
 Toimintapisteelle lisäksi vasaroita, lämmintä vettä sekä toimintaan orientoiva viesti.
 Toteutus: Lasten tehtävänä on sulattaa dinosauruksen munat ja paljastaa munan sisällä oleva dinosauruksen poikanen. Käytössä on erilaisia tarvikkeita, joita voi hyödyntää munan sulattamisessa. Jokaiselle lapselle voi antaa oman munan tai tehtävää voi suorittaa pareittain. Lapset saavat itse pohtia millä tavoin he lähtevät sulattamaan munaa. Toiminnan lopuksi keskustellaan lasten kanssa veden eri olomuodoista.
 Materiaalit: Dinosauruksen munat, vasaroita, lämmintä vettä ja toimintaan orientoiva viesti.

2. Fossiilien etsiminen & yhdistäminen oikeisiin dinosauruksiin

Tavoite: hahmottaminen, elämyksellisyys, jännitys,
 Alkuvalmistelut: Fossiilien tekeminen: saveen painetaan leludinosauruksella jälkiä (Pää, jalanjäljet tms.) Annetaan fossiilien kuivua hyvin. Jaetaan hiekkalaatikko yhtä moneen osioon, kuin on osallistujia. Kaivetaan yksi fossiili jokaiseen osioon niin, että se on tarpeeksi syvällä, eikä löydy heti. Toimintapisteelle lisäksi lapiot ja pensselit. Penseleitä käytetään fossiilin tarkkaan puhdistukseen. Hiekkalaatikon vierellä piste, jossa leludinosaurukset, mistä täytyy tunnistaa fossiilia vastaava dinosaurus.
 Toteutus: Lapsi kaivaa ja etsii hiekkalaatikolla fossiilin. Kaivaminen tapahtuu varovasti, etteivät fossiilit rikkoudu. Kun lapsi löytää oman fossiilinsa, hän puhdistaa sen, jonka jälkeen etsitään fossiilia vastaava dinosaurus. Tutkitaan lopuksi kaikkien löytämiä fossiileja yhdessä.
 Materiaalit: fossiilit, leludinosaurukset, pensseleitä, lapioita, hiekkalaatikko, toimintaan orientoiva viesti

3. Vuotava juoma-astia

Tavoite: ongelmanratkaisu, vuorovaikutus, yhteistyö, roolien jakaminen
 Alkuvalmistelut: Tehdään ämpäriin reikiä, joista vesi pääsee vuotamaan. Toimintapisteestä vähän matkan päähän isoon astiaan vettä, josta lapset käyvät hakemassa sitä lapioilla. Reikäisen ämpäriin luokse tehtävään orientoiva viesti.
 Toteutus: Ryhmän tehtävänä on täyttää reikäinen ämpäri vedellä. Lapset saavat käyttää vain lapioita veden hakemiseen. Tehtävä vaatii ongelmanratkaisutaitoja, koska vesi vuotaa ämpäristä pois samaan aikaan, kun sitä täytetään. Jos lapset eivät itse keksi ratkaisua, ohjaaja voi ohjata ryhmää ratkaisemaan ongelman. Tarkoituksena on, että osa ryhmäläisistä jää tukkimaan reikiä samaan aikaan, kun muut täyttävät vesiämpäriä.
 Materiaalit: Reikäinen ämpäri, lapioita, toimintaan orientoiva viesti.

4. Hämähäkinseitti

Tavoite: Jännitys, kehon hahmottaminen, yhteistyötaidot

Alkuvalmistelut: Hämähäkin seitin valmistelu kiipeilytelineeseen, viesti toimintapaikalle.

Toteutus: Osallistujien tulee päästä hämähäkinseitien läpi niin, että he eivät koske seittiin. Jokaista seitin aukkoa saa käyttää vain kerran ja ryhmäläiset saavat auttaa toisiaan.

Materiaalit: Pitkiä naruja/lankaa ja toimintaan orientoiva viesti.

5. Maa on laavaa

Tavoite: Motoriikan kehittyminen (esim. tasapaino), jännitys, reagointi

Alkuvalmistelut: Viesti toimintapaikalle.

Toteutus: Leikin tarkoituksena on, että ohjaajan huutaessa ”maa on laavaa”, osallistujat hakeutuvat turvaan, niin että he eivät koske maahan. Turvaan hakeutuminen tapahtuu mahdollisimman nopeasti. Pelistä voidaan halutessa pudottaa osallistujia pois, jos he koskevat maahan silloin, kun se on laavaa tai turvaan hakeutuminen kestää liian pitkään.

Vaihdetaan huutajaa, jos lapset ovat halukkaita toimimaan huutajana.

Materiaalit: Toimintaan orientoiva viesti

Viimeinen seikkailutuokio 12.8.2020 klo 9.00 ->

Tuokiolla erilaisia seikkailukasvatukseen sopivia harjoitteita.

1. Pantomiimi

Tavoite: kehollinen ilmaisu, rohkeus olla esillä

Alkuvalmistelut: Pantomiimin kategoriaksi valikoitui eläimet. Pantomiimia varten on eläin-kuvakortit.

Toteutus: Lapsi nostaa yhden kortin ja ilmaisee kuvan eläimen kehollisesti, ilman sanoja.

Muut osallistujat yrittävät arvata mistä eläimestä on kyse. Oikein arvannut saa esittää seuraavaksi, kuitenkin niin, että kaikki pääsevät osallistumaan.

Materiaalit: kortit pantomiimiin

2. Jonojen muodostaminen

Tavoite: Ryhmäytyminen, vuorovaikutuksen tukeminen, tutustuminen, hahmottaminen

Alkuvalmistelut: ei tarvittavia alkuvalmisteluja.

Toteutus: Tehtävänä on muodostaa jonoja esimerkiksi pituuden, hiustenväriin, iän, käden koon ym. mukaan. Tehtävää voidaan vaikeuttaa niin, että osallistujat eivät saa puhua keskenään.

Materiaalit: ei tarvittavia materiaaleja.

3. Solmu

Tavoite: Ryhmäytyminen, vuorovaikutuksen tukeminen

Alkuvalmistelut: Ei tarvittavia alkuvalmisteluja.

Toteutus: Yksi leikkijöistä poistuu huoneesta. Muut leikkijät muodostavat piirin ja ottavat toisiaan käsistä kiinni. Osallistujat pujottautuvat solmuun niin, että he eivät päästä toisien käsistä irti. Kun solmu on valmis, oven ulkopuolella odottava leikkijä voi palata takaisin huoneeseen. Hänen tehtävänänsä on yrittää avata solmu antamalla suullisia ohjeita. Tarkoituksena on palata piiriksi käsiä irrottamatta.

Materiaalit: Ei tarvittavia materiaaleja.

ON AIKA SEIKKAILUN!

-seikkailukasvatusopas varhaiskasvatukseen

Tekijä: Anna Hukka

Sosionomiopiskelija Karelia AMK

SISÄLTÖ

Sisälllys

ALKUSANAT.....	4
MITÄ SEIKKAILUKASVATUS ON?	4
SEIKKAILUJEN SUUNNITTELU	5
LINNASEIKKAILU	6
1. Vahtimestarin nimiongelma.....	6
2. Kivitaide	6
3. Linnan orkesteri.....	6
4. Myrkkyyomena	7
5. Sanomalehtitorni.....	7
6. Satunopat	7
MERIROSVOSEIKKAILU	8
1. Merirosvojumppa	8
2. Lankkusilta	8
3. Merirosvolippu	8
4. Leijulauta	9
5. Pommitus.....	9
6. Huuhtoutuneet sanat	9
MAATILASEIKKAILU	10
1. Tikkuaita.....	10
2. Lehmänkakkaleikki.....	10
3. Levinneet roskat.....	11
4. Maidon ja viljan reitti.....	11
5. Tuo minulle.....	11
6. Pupun kolot	12
DINOSAURUSSEIKKAILU	12
1. Jäiset dinosauruksen munat	12
2. Fossiilit	13
3. Vuotava juoma-astia.....	13
4. Hämähäkinseitti.....	13
5. Maa on laavaa	14
MUUT SEIKKAILUKASVATUSHARJOITTEET.....	14
1. Pantomiimi.....	14

2. Jonojen muodostaminen	14
3. Solmu	15
4. Taikamatto	15
5. Kaatuva keppi	15
6. Köysirata	16
LASTEN IDEOITA SEIKKAILUJEN TEEMOIKSI.....	16
LÄHTEET	17

LIITE 1 LINNASEIKKAILUN VIESTIKÄÄRÖT

LIITE 2 MERIROSVOSEIKKAILUN PULLOPOSTIT

LIITE 3 MAATILASEIKKAILUN TOIMINTAAN ORIENTOIVAT VIESTIT

LIITE 4 DINOSAURUSSEIKKAILUN TOIMINTAAN ORIENTOIVAT VIESTIT

ALKUSANAT

Tämän oppaan tavoitteena on lisätä sekä helpottaa seikkailukasvatuksen järjestämistä varhaiskasvatuksessa. Opas auttaa varhaiskasvatuksen työntekijöitä seikkailukasvatuksen toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksessa ja lisää varhaiskasvattajien tietämystä seikkailukasvatusta koskien. Oppaasta löytyy teoriaa seikkailukasvatuksesta, neljä valmista seikkailua sekä erilaisia seikkailukasvatukseen sopivia harjoitteita.

Oppaan seikkailut ja harjoitteet sopivat 4–6-vuotiaille lapsille. Oppaan harjoitteiden suunnittelussa olen pyrkinyt monipuolisuuteen ja huomioimaan varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet ja eri oppimisenalueet. Seikkailujen teemat ovat lasten itse ideoimia. Lapsilta tuli seikkailujen myötä paljon uusia ideoita seikkailujen teemoihin liittyen ja ne olen listannut harjoitteiden jälkeen. Harjoitteet olen kehittänyt omien ideoiden pohjalta tai soveltanut mainitsemieni lähteiden harjoitteita.

Hauskoja seikkailuhetkiä toivottaen:

Anna Hukka, 2020

MITÄ SEIKKAILUKASVATUS ON?

Pedagogista seikkailukasvatusta Suomessa on toteutettu vasta muutamia kymmeniä vuosia. Se voidaan luokitella uudeksi kasvatustapa- tai menetelmäksi, mutta sillä on kuitenkin pitkäaikaiset juuret historiassa. Ajansaatossa seikkailukasvatus on kehittynyt tavoitteelliseksi kasvatustapa- tai menetelmäksi, joka soveltuu monenlaiseen tarkoitukseen. (Karppinen 2020b, 95; Karppinen 2020a, 27.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tuodaan esille monipuolisten työtapojen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa. Toiminnallisuutta, luovuutta ja osallisuutta edistävät toimintatavat ovat luontevia tapoja oppia. (Opetushallitus 2018, 38.) Seikkailukasvatus on monipuolinen työtapo, jolla voidaan tukea lapsen kehittymistä laajasti. Se mahdollistaa niin tiedollisten, motoristen ja sosiaalisten taitojen, kuin myös persoonallisuuden kehittymisen. Seikkailukasvatuksen avulla oppimisesta tulee lapsille hauskaa. Lapselle tarjoutuu mahdollisuus oppia uutta mielenkiintoisella ja haastavalla tavalla. Seikkailuun on helppo yhdistää erilaisia oppimissisältöjä, kuten matemaatiikkaa, äidinkieltä ja luonnontietoa. Lapset oppivat myös yhteistyötaitoja seikkailujen aikana. (Kokljuschkin 1999, 35, 60.) Päiväkotiketju Touhula kertoo seikkailupäiväkodeissa tapahtuvan seikkailukasvatuksen ytimessä olevan ympäristökasvatus, yksilön kasvu ja kehitys sekä ryhmän toiminnan ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Seikkailuteemaisten päiväkotien tavoitteena on, että seikkailupäiväkodista jää lapselle hyvät muistot, jotka kantavat vielä aikuisiällä. Lapselle jää varhaiskasvatuksesta vahva itsetunto ja hyvät ryhmätyötaidot sekä hienoja kokemuksia ja positiivisia luontokokemuksia. (Lämsä & Nevalainen 2018.)

SEIKKAILUJEN SUUNNITTELU

Jotta seikkailukasvatuksesta saadaan hyödynnettyä sen antamat mahdollisuudet, kasvattajan pitää suunnitella seikkailu monipuoliseksi ja sopivaksi ryhmälle. Suunnittelussa täytyy ottaa huomioon lasten kasvuolosuhteet ja kehitystasot. Seikkailijaryhmän koko ei saa olla liian suuri, jotta kasvattaja pystyy pitämään kontaktin lapsiin seikkailun aikana. On myös hyvä, jos ryhmä on kasvattajalle entuudestaan tuttu ja vältetään lasten tarve ”testata” kasvattajaa. Ohjaajalta vaaditaan myös heittäytymiskykyä ja seikkailuun eläytymistä, jotta lapset pääsevät seikkailun tunnelmaan mukaan. (Kokljuschkin 1999, 34, 55, 58.)

Seikkailun aikana kasvattajan täytyy auttaa lasta käsittelemään jännitystä. Hyvässä seikkailussa on toimintaa, jonka lapset rohkenevat tehdä, mutta mahdollisesti myös jotain uutta ja jännittävää, jota lapset eivät vielä hallitse. Tällainen luo seikkailulle omanlaisen jännityselementin, kun mietitään, onnistummeko ja osaammeko. Kasvattajan täytyy havainnoida lapsia, onko jännitystaso sopiva vai pelottaako heitä. Seikkailut sisältävät myös ongelmatilanteita. Elämyksen saavuttamiseksi haasteen pitää olla lapselle sopiva. Jos tehtävä on liian vaikea lapsen taidoille, lapsi turhautuu. Jos tehtävä taas on liian helppo, lapsi voi kyllästyä helposti. Hyvin suunnitellussa seikkailussa lapset pääsevät käyttämään omia vahvoja puoliaan. (Kokljuschkin 1999, 47, 49–50.)

Tärkeä asia, joka seikkailukasvatusta toteuttaessa täytyy muistaa, on turvallisuus. Fyysisen turvallisuuden kannalta on tärkeää, että lapset eivät loukkaa itseään seikkailussa. Kasvattajan on hyvä tutustua maastoon etukäteen ja pohtia mahdollisia riskitilanteita, joita seikkailun aikana voi tapahtua. Lisäksi on muistettava lasten psyykinen turvallisuus. Jännitys ja pelko täytyy käsitellä, eikä lasta saa jättää yksin tunteidensa kanssa. Lapsella täytyy olla oikeus kieltäytyä jatkamaan seikkailua hänen halutessaan. Seikkailun lopuksi lasten kokemukset ja tunteet on hyvä käsitellä. Tämä edistää henkistä turvallisuutta. (Kokljuschkin 1999, 51–55.)

Seikkailuissa on kolme vaihetta, jotka täytyy ottaa huomioon suunnittelussa. Ensimmäinen vaihe on valmistelu. Ennen seikkailua lapsille kerrotaan hieman seikkailusta, jotta he pystyvät valmistautumaan siihen henkisesti. Lasten seikkailuissa rinnalla kulkee usein jokin tarina, johon seikkailu kytkeytyy. Jotta seikkailussa toteutettaisiin seikkailukasvatusta, pitää sillä olla jokin tavoite. Seikkailun sisältöön vaikuttavat niin tehtävä, tavoite, lapset kuin ympäristökin. Toinen seikkailun vaihe on itse toteutus. Seikkailut suunnitellaan etukäteen, mutta on tärkeää jättää tilaa myös spontaanisti syntyvälle toiminnalle. Lapsien mielikuvitukselle on hyvä jättää tilaa, jolloin seikkailusta muodostuu ainutlaatuinen. Toteutuksen jälkeen seikkailu on hyvä vielä purkaa. Purkuvaiheen aikana lapset saavat mahdollisuuden jakaa omia tunteitaan ja kokemuksiaan sekä hetken aikaa rentoutua. Purkuvaihe on tärkeää olla heti seikkailun jälkeen, jotta ajatukset ovat vielä selkeästi mielessä. Yhteinen seikkailun purku saa lapsen huomaamaan, että muutkin lapset ovat mahdollisesti tunteneet samalla tavoin. Lapsi myös tuntee olonsa tärkeäksi, kun hän saa kertoa omista kokemuksistaan. (Kokljuschkin 1999, 61–63.)

LINNASEIKKAILU

1. Vahtimestarin nimiongelman

Tavoitteet: Kirjainten ja tavujen tunnistaminen sekä harjoittelu, oman nimen hahmottaminen/muodostaminen

Alkuvalmistelut: Tavulaput asetellaan sekaisin lattialle, viestikäärö toimintapisteelle. Kysytään lapsilta, tietävätkö he mitä tavut ovat. Jos he eivät tiedä selitetään ja näytetään tavutukseen esimerkkiä ohjaajan omalla nimellä.

Toteutus: Lapsi etsii oman nimensä tavut lattialta ja yhdistää tavut kokonaiseksi nimeksi. Jos lapsi ei tunnista oman nimensä tavuja, hän voi katsoa vinkkiä lapulta, jossa lasten nimet. Tarkistetaan lopuksi, että jokainen on saanut muodostettua oman nimensä ja tavutetaan ne yhdessä.

Materiaalit: Lasten nimien tavulaput, viestikäärö sekä lappu, josta lapsi voi tarvittaessa katsoa mallia omaan nimeensä.

2. Kivitaide

Tavoite: Itsensä ilmaisu, kuvallinen ilmaisu, erilaisten materiaalien käyttö kuvataiteessa.

Alkuvalmistelut: Laitetaan kivet isoon astiaan, josta lapset saavat helposti otettua niitä. Jokaiselle osallistujalle on oma paperi/alusta, jonka päälle taideteos tehdään. Viestikäärö toimintapisteelle.

Toteutus: Lapset tekevät oman kivitaideteoksensa paperin päälle. Käytettävissä on erikokoisia, -muotoisia sekä -värisiä kiviä. Taideteos voi olla myös patsas. Kaikkien ollessa valmiita, käydään jokaisen taideteos läpi niin, että lapsi saa kertoa mitä se esittää.

Materiaalit: Paljon erilaisia kiviä, paperit/alustat, viestikäärö.

3. Linnan orkesteri

Tavoite: Musiikillinen ilmaisu, oman vuoron odottaminen, eri soittimiin tutustuminen.

Alkuvalmistelut: Toimintapisteelle valmiiksi erilaisia soittimia ja kuvat niistä sekä viestikäärö. Käydään lasten kanssa läpi eri soittimien nimet.

Toteutus: Valitaan yksi kapellimestari, joka johtaa orkesteria. Kapellimestarin tehtävä on näyttää kuvakorttien avulla eri soittimien soittovuorot. Kapellimestari voi antaa vuoron monelle soittajalle

samaan aikaan sekä vuorostaan hiljentää koko orkesterin. Kapellimestari voi vaihtua leikin aikana.

Materiaalit: Erilaisia soittimia, kuvat soittimista, viestikäärö.

4. Myrkkymena

Tavoite: Jännitys, lukumäärien laskeminen, ryhmäytyminen

Alkuvalmistelut: Levitetään omenoiden kuvat lattialle. Viestikäärö toimintapisteelle.

Toteutus: Yksi leikkijöistä menee toiseen huoneeseen hetkeksi odottamaan. Toiset päättävät mikä omenoista on myrkkymena. Omenoiden kerääjä kutsutaan toisesta huoneesta takaisin ja alkaa kerätä omenoita yksi kerrallaan. Kun kerääjä poimii myrkkymenan, muut huutavat ”myrkkymena”! Kerätyt omenat lasketaan ja vuoro vaihtuu. Voidaan kilpailla siitä, kuka lapsista saa kerättyä eniten omenoita.

Materiaalit: Omenoiden kuvat, viestikäärö.

5. Sanomalehtitorni

Tavoite: Yhteistyö, ongelmanratkaisu, ryhmäytyminen

Alkuvalmistelut: Sanomalehdet, teippi ja viestikäärö toimintapaikalle.

Toteutus: Tehtävänä on rakentaa mahdollisimman korkea torni käyttäen pelkästään sanomalehteä ja teippiä. Tornin on seisottava vapaasti maassa, eikä se saa nojata mihinkään. Jos tehtävää haluaa helpottaa, voi rakentamisessa käyttää apuna myös teippiä.

Materiaalit: Paljon sanomalehteä, teippiä ja viestikäärö.

(Kataja, Jaakkola, Liukkonen 2011, 81.)

6. Satunopat

Tavoite: Mielikuvituksen käyttäminen, sanallinen ilmaisu

Alkuvalmistelut: Toimintapaikalle satunopat sekä viestikäärö. Paperia ja kynä ohjaajalle tarinoiden ylös kirjoittamiseen.

Toteutus: Istutaan piirissä lattialla ja jokainen lapsi saa vuorollaan heittää satunoppia. Lapsi saa itse valita kuinka montaa noppaa hän haluaa heittää. Lapsi kertoo tarinan, jossa hän käyttää kaikkia symboleita, jotka tulivat satunoppien heitosta. Ohjaaja kirjoittaa ylös jokaisen lapsen kerrotun tarinan ja tarinat luetaan lopuksi ääneen, jotta jokainen kuulee vielä oman tarinansa.

Materiaalit: Satunopat, paperia ja kynä

MERIROSVOSEIKKAILU

1. Merirosvojumppa

Tavoitteet: Jumpan tarinaan eläytyminen, motorinen kehittyminen

Alkuvalmistelut: Pulloposti toimintapaikalle.

Toteutus: Lapset löytävät pullopostin, jonka sisässä on tarinallinen merirosvojumppa. Ohjaaja lukee tarinan ja näyttää tarinan aikana jumpan liikkeitä.

Materiaalit: Pulloposti, joka sisältää merirosvojumpan.

2. Lankkusilta

Tavoitteet: Motorinen kehittyminen (esim. tasapaino), yhteistyö, ryhmäytyminen, ongelmanratkaisu

Alkuvalmistelut: Lankut ja pulloposti toimintapaikalle. Lankut asetellaan valmiiksi jonoon, jonka päälle lapset sitten menevät seisomaan.

Toteutus: Tehtävänä on edetä seuraavan pullopostin luokse niin, että osallistujat eivät koske maahan. Eteneminen tapahtuu lankkujen avulla. Lankkuja siirretään vain eteenpäin, eikä lankkuja saa heittää tai potkia. Jos tehtävästä haluaa haastavamman, tehtävän voi aloittaa alusta, jos joku osallistujista koskee matkan aikana maahan.

Materiaalit: 4–8 lankkua riippuen osallistujamäärästä, pulloposti.

(Kataja, Jaakkola, Liukkonen 2011, 62.)

3. Merirosvolippu

Tavoitteet: Kuvallinen ilmaisu, lapsen luovuuden tukeminen

Alkuvalmistelut: Paperista ja tikuista valmistellaan merirosvolippu, joita lapsi voi liehuttaa kädessä.

Toteutus: Lapset saavat itse valmistaa oman merirosvolippunsa. Lapsi voi käyttää oman lippunsa koristelemiseen monipuolisesti erilaisia tarvikkeita. Lapsella vapaus koristella oma lippunsa kuten haluaa, mutta esillä voi olla myös perinteisen merirosvolipun malli. Lopuksi jokainen saa esitellä oman lippunsa ja kertoa, mitä siinä on.

Materiaalit: Paperia, tikkuja, kyniä/tusseja/maalia tms. sekä pulloposti.

4. Leijulauta

Tavoitteet: Yhteistyö, koordinaatiokyvyn harjoittaminen, kommunikointi, ongelmanratkaisu, ryhmäytyminen.

Alkuvalmistelut: Tarvikkeet sekä pulloposti toimintapaikalle. Valmistellaan ja merkitään kuljetettava rata.

Toteutus: Osallistujat ottavat leijulaudan narujen päästä kiinni ja nostavat leijulaudan ilmaan. Leiju-laudan päällä on ”jalokiviä”, jotka pitää kuljettaa merkittyä rataa pitkin määränpäähän. Jalokivien tulee pysyä matkan aikana leijulaudan päällä. Jos jalokiviä putoaa, ne nostetaan mahdollisimman nopeasti takaisin laudan päälle. Tehtävän vaikeutta voi muunnella esimerkiksi radan vaikeudella tai osan osallistujien silmien sitomisella, jolloin muutama näkevä osallistuja opastaa muita.

Materiaalit: Leijulauta, jalokivet, pulloposti

(Leinonen 2015.)

5. Pommitus

Tavoitteet: Jännitys, motorinen kehittyminen (heittäminen, kiipeäminen), silmä-käsikoordinaation kehittyminen.

Alkuvalmistelut: Toimintapisteelle asetetaan vihollislaivat sekä tykinkuulat valmiiksi. Heittäminen tapahtuu liukumäestä, tykinkuulat hieman kauempana heittopaikasta. Toimintapisteelle pulloposti.

Toteutus: Lapsi ottaa yhden tykinkuulan kerrallaan ja kiipeää liukumäkeen, jonka tasanteelta heittäminen tapahtuu. Tarkoituksena on osua vihollislaivaan. Heittämisen jälkeen lapsi laskee liukumäestä ja hakee uuden tykinkuulan. Ohjaaja ilmoittaa, kun vihollislaivat ovat uponneet ja taistelu on voitettu.

Materiaalit: Paperiset vihollislaivat, tykinkuulat, pulloposti.

6. Huuhtoutuneet sanat

Tavoitteet: Kuunteleminen ja keskittyminen, kielellisen kehityksen tukeminen, riimeihin tutustuminen, oman vuoron odottaminen.

Alkuvalmistelut: Tarmo Tyrskyn runo sekä pulloposti toimintapaikalle.

Toteutus: Pullopostin yhteydestä löytyy hiekkaan hautaantunut paperi, joka sisältää Tarmo Tyrskyn runon. Runosta puuttuu sanoja ja lasten tehtävänä on keksiä, mitä puuttuvat sanat ovat. Lapsi saa viittaamalla oman puheenvuoron ja ehdottaa puuttuvaa sanaa. Kun kaikki sanat on keksitty, luetaan lopuksi koko runo ääneen.

Materiaalit: Tarmo Tyrskyn runo, pulloposti.

(Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 108.)

MAATILASEIKKAILU

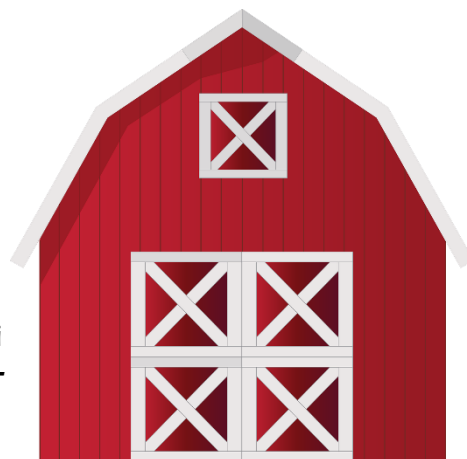
1. Tikkuaita

Tavoite: Hahmottaminen, muistin harjoittaminen, yhteistyö.

Alkuvalmistelut: Toimintapaikalle tehtävään orientoiva viesti sekä erivärisiä tikkuja ja mallikuva. Aidan mallikuva sijoitetaan kauemmas rakennuspisteeltä.

Toteutus: Toiminnassa lapset rakentavat mallin mukaisen aidan erivärisistä jäätelötikuista. Lapset asettuvat jonoon ja jonon ensimmäinen lähtee katsomaan mallia. Lapsi palaa takaisin aidanrakennuspisteelle ja sijoittaa ensimmäisen tikun paikalleen. Jonon seuraava lähtee liikkeelle ja palaa takaisin asettamaan seuraavan tikun. Aitaa saa korjata kesken leikin, jos lapsi huomaa, että siinä on jokin osa väärin. Leikkiä jatketaan niin pitkään, ennen kuin aita on osallistujien mielestä valmis. Lopuksi ohjaaja käy mallikuvan ja tarkistetaan yhdessä, onko aita oikein rakennettu.

Materiaalit: Erivärisiä jäätelötikkuja, mallikuva aidasta, toimintaan orientoiva viesti.

2. Lehmänkakkaleikki

Tavoite: Jännitys, muistin harjoittaminen, yhteistyö, ryhmäytyminen

Alkuvalmistelut: 5x5 ruudukon piirtäminen katuliidulla tai teippaaminen maalarinteipillä. Ohjaaja tekee itselleen ruudukon paperille ja merkkää siihen lehmänkakkojen paikat. Toimintaan orientoiva viesti toimintapisteelle.

Toteutus: Leikkijöiden tehtävänä on päästä pellon eli ruudukon toiselle puolelle ilman, että he astuvat lehmänkakkaan. Leikkijät voivat ylittää pellon jonona tai yksitellen. Jonossa ensimmäinen johdattaa ryhmää ruudukolla eteenpäin ja, jos astutaan lehmänkakkaan, ryhmä aloittaa alusta, niin että kakkaan astuja menee jonon viimeiseksi ja seuraava saa kokeilla ryhmän johtamista. Jos osallistujat etenevät yksitellen, he saavat kokeilla pellon ylitystä vuorotellen. Pellon yli päässeet osallistujat voivat ohjeistaa heitä, ketkä vielä yrittävät. Leikki loppuu, kun kaikki ovat päässeet pellon toiselle puolelle.

Materiaalit: katuliidut/maalarinteippi, paperia ja kynä sekä toimintaan orientoiva viesti

(Nuorten kotkien keskusliitto 2016, 15.)

3. Levinneet roskat

Tavoite: Ympäristökasvatus, lajittelun harjoittelu, kestävä kehitys

Alkuvalmistelut: Toimintapaikalle kuvalliset kierrätysastiat ja toimintaan orientoiva viesti. Levitetään erilaisia roskia maahan. Ennen toimintaa pohditaan lasten kanssa miksi kierrätys on tärkeää.

Toteutus: Jokainen lapsi saa vuorollaan nostaa maasta roskan ja pohtia mihin kierrätysastiaan se kuuluu. Haastavissa tilanteissa pohditaan yhdessä. Lapsi vie roskan oikeaan kierrätysastiaan ja vuoro vaihtuu. Lajitellaan kaikki roskat, jotka löytyvät maasta.

Materiaalit: Erilaisia roskia, kierrätysastiat, joissa kuvat (paperinkeräys, biojäte, metallinkeräys, lasinkeräys sekä muovinkeräys) sekä toimintaan orientoiva viesti.

4. Maidon ja viljan reitti

Tavoite: Ruokakasvatus, ruuan alkuperän ymmärtäminen, hienomotoristen taitojen harjoittelu

Alkuvalmistelut: Kiinnitetään naru, jolle kuvat kiinnitetään. Naru asetetaan niin matalalle, että lapset ylettävät itse kiinnittämään kuvat pyykkipojilla. Toimintapaikalle maidon ja viljan reittikuvat sekä toimintaan orientoiva viesti.

Toteutus: Osallistujat järjestävät maidon ja viljan reitit oikeaan järjestykseen narulle. Käydään läpi yksi kerrallaan. Lopuksi tarkistetaan onko kuvien järjestyksessä oikea.

Materiaalit: Naru, pyykkipoikia, maidon ja viljan reittikuvat, toimintaan orientoiva viesti.

(Rautio 2017, 96.)

5. Tuo minulle

Tavoite: Lukumäärien harjoittelu/laskeminen, yhteistyön tekeminen

Alkuvalmistelut: Toimintaan orientoiva viesti, jossa lista tarvikkeista, joita lasten täytyy hakea. Tarvikkeiden pitää olla lasten saatavilla.

Toteutus: Lasten tehtävänä on tuoda toimintapaikalle oikea määrä listassa lueteltuja tarvikkeita. Lasten ollessa valmiita, tarkistetaan onko kaikki tarvikkeet haettu ja onko niitä oikea määrä.

Materiaalit: Toimintaan orientoiva viesti.

(Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 64.)

6. Pupun kolot

Tavoite: Reaktionopeuden harjoittelu, liikunta, motorinen kehitys.

Alkuvalmistelut: Asetetaan vanteet pupun pesäkoloiksi ympäri pihaa, vähän matkan päähän toisistaan. Pesäkoloja on yksi vähemmän mitä leikkijöitä. Toimintapisteelle toimintaan orientoiva viesti.

Toteutus: Pihalla on pupun pesäkoloja ja niitä on yksi vähemmän kuin leikkijöitä. Leikinhjaajan huutaessa puput pesäkoloihin, leikkijät kiirehtivät pesäkolojen sisään. Yksi jää ilman omaa pesäkoloa ja hänen tehtävänänsä on napata itselleen pesäkolo seuraavalla kierroksella. Leikkiä voi leikkiä niin, että kukaan ei tipu pelistä pois tai halutessaan leikin voi muuttaa sellaiseksi, että ilman pesäkoloa jäänyt lapsi putoaa pelistä pois ja yksi vanteista otetaan samalla leikistä pois. Lapsi, joka saa viimeisen pesäkolon voittaa leikin.

Materiaalit: Vanteet, toimintaan orientoiva viesti.

DINOSAURUSSEIKKAILU

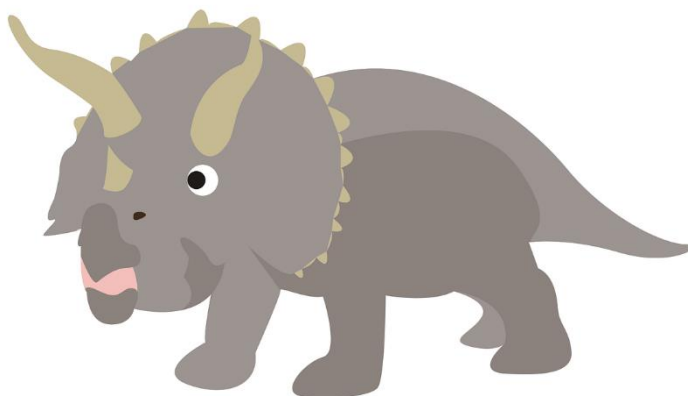
1. Jäiset dinosauruksen munat

Tavoite: Ongelmanratkaisutaidot, veden eri olomuotoihin tutustuminen, yhteistyötaidot

Alkuvalmistelut: Pienten dinosauruslelujen jäädyttäminen vesi-ilmapallon sisään. Toimintapisteelle lisäksi vasaroita, lämmintä vettä sekä toimintaan orientoiva viesti.

Toteutus: Lasten tehtävänä on sulattaa dinosauruksen munat ja paljastaa munan sisällä oleva dinosauruksen poikanen. Käytössä on erilaisia tarvikkeita, joita voi hyödyntää munan sulattamisessa. Jokaiselle lapselle voi antaa oman munan tai tehtävää voi suorittaa pareittain. Lapset saavat itse pohtia millä tavoin he lähtevät sulattamaan munaa. Toiminnan lopuksi keskustellaan lasten kanssa veden eri olomuodoista.

Materiaalit: Ilmapalloja, pieniä dinosaurusleluja, vasaroita, lämmintä vettä ja toimintaan orientoiva viesti.

2. Fossiilit

Tavoite: Hahmottaminen, elämyksellisyys, jännitys.

Alkuvalmistelut: Fossiilien tekeminen: saveen painetaan leludinosauruksella jälkiä (Pää, jalanjäljet tms.) Annetaan fossiilien kuivua hyvin. Jaetaan hiekkalaatikko yhtä moneen osioon, kuin on osallistujia. Kaivetaan yksi fossiili jokaiseen osioon niin, että se on tarpeeksi syvällä, eikä löydy heti hiekan pinnalta. Toimintapisteelle viedään lapiota ja pensseleitä sekä toimintaan orientoiva viesti. Pensseleitä käytetään fossiilin tarkkaan puhdistukseen. Hiekkalaatikon vierelle on piste, jossa leludinosaurukset ovat.

Toteutus: Lapsi kaivaa ja etsii hiekkalaatikolla fossiilin. Kaivaminen tapahtuu varovasti, etteivät fossiilit rikkoudu. Kun lapsi löytää oman fossiilinsa, hän puhdistaa sen, jonka jälkeen etsitään omaa fossiilia vastaava dinosaurus. Tutkitaan lopuksi kaikkien löytämiä fossiileja yhdessä.

Materiaalit: Fossiilit, leludinosaurukset, pensseleitä, lapiota, toimintaan orientoiva viesti.

3. Vuotava juoma-astia

Tavoite: Ongelmanratkaisu, vuorovaikutus, yhteistyö, roolien jakaminen.

Alkuvalmistelut: Tehdään ämpäriin reikiä, joista vesi pääsee vuotamaan. Toimintapisteestä vähän matkan päähän isoon astiaan vettä, josta lapset käyvät hakemassa sitä lapiolla. Toimintapisteelle toimintaan orientoiva viesti.

Toteutus: Ryhmän tehtävänä on täyttää reikäinen ämpäri vedellä. Lapset saavat käyttää vain lapiota veden hakemiseen. Tehtävä vaatii ongelmanratkaisutaitoja, koska vesi vuotaa ämpäristä pois samaan aikaan, kun sitä täytetään. Jos lapset eivät itse keksi ratkaisua, ohjaaja voi ohjata ryhmää ratkaisemaan ongelman. Tarkoituksena on, että osa ryhmäläisistä jää tukkimaan reikiä samaan aikaan, kun muut täyttävät vesiämpäriä.

Materiaalit: Reikäinen ämpäri, lapiota, vesiastia, toimintaan orientoiva viesti.

(Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 91.)

4. Hämähäkinseitti

Tavoite: Jännitys, kehon hahmottaminen, yhteistyötaidot

Alkuvalmistelut: Hämähäkin seitin valmistelu kiipeilytelineeseen, viesti toimintapaikalle.

Toteutus: Osallistujien tulee päästä hämähäkinseittien läpi niin, että he eivät koske seittiin. Jokaisesta seitin aukkoa saa käyttää vain kerran ja ryhmäläiset saavat auttaa toisiaan.

Materiaalit: Pitkiä naruja/lankaa ja toimintaan orientoiva viesti.

(Nuorten kotkien keskusliitto 2016, 12.)

5. Maa on laavaa

Tavoite: Motoriikan kehittyminen (esim. tasapaino), jännitys, reagointinopeuden kehittyminen

Alkuvalmistelut: Toimintaan orientoiva viesti toimintapaikalle.

Toteutus: Leikin tarkoituksena on, että ohjaajan huutaessa ”maa on laavaa”, osallistujat hakeutuvat turvaan, niin että he eivät koske maahan. Turvaan hakeutuminen tapahtuu mahdollisimman nopeasti. Pelistä voidaan halutessa pudottaa osallistujia pois, jos he koskevat maahan silloin, kun se on laavaa tai turvaan hakeutuminen kestää liian pitkään. Vaihdetaan huutajaa, jos lapset ovat halukkaita toimimaan huutajana.

Materiaalit: Toimintaan orientoiva viesti.

MUUT SEIKKAILUKASVATUSHARJOITTEET

1. Pantomiimi

Tavoite: kehollinen ilmaisu, rohkeus olla esillä

Alkuvalmistelut: Pantomiimin kategoriaksi valikoitui eläimet. Pantomiimia varten on eläinkuvakortit.

Toteutus: Lapsi nostaa yhden kortin ja ilmaisee kuvan eläimen kehollisesti, ilman sanoja. Muut osallistujat yrittävät arvata mistä eläimestä on kyse. Oikein arvannut saa esittää seuraavaksi, kuitenkin niin, että kaikki pääsevät osallistumaan.

Materiaalit: kortit pantomiimiin

2. Jonojen muodostaminen

Tavoite: Ryhmäytyminen, vuorovaikutuksen tukeminen, tutustuminen, hahmottaminen

Alkuvalmistelut: ei tarvittavia alkuvalmisteluja.

Toteutus: Tehtävänä on muodostaa jonoja esimerkiksi pituuden, hiustenväriin, iän, käden koon ym. mukaan. Tehtävää voidaan vaikeuttaa niin, että osallistujat eivät saa puhua keskenään.

Materiaalit: ei tarvittavia materiaaleja.

3. Solmu

Tavoite: Ryhmäytyminen, vuorovaikutuksen tukeminen

Alkuvalmistelut: Ei tarvittavia alkuvalmisteluja.

Toteutus: Yksi leikkijöistä poistuu huoneesta. Muut leikkijät muodostavat piirin ja ottavat toisiaan käsistä kiinni. Osallistujat pujottautuvat solmuun niin, että he eivät päästä toisien käsistä irti. Kun solmu on valmis, oven ulkopuolella odottava leikkijä voi palata takaisin huoneeseen. Hänen tehtävänänsä on yrittää avata solmu antamalla suullisia ohjeita. Tarkoituksena on palata piiriksi käsiä irrottamatta.

Materiaalit: Ei tarvittavia materiaaleja.

(Leikkipankki, 2020.)

4. Taikamatto

Tavoite: Yhteistyö, ongelmanratkaisu, ryhmäytyminen

Alkuvalmistelut: Asetetaan matto lattialle/maahan ja osallistujat asettuvat maton päälle seisomaan. Kerrotaan pieni tarina taikamatosta ja kuinka se täytyy kääntää toisinpäin, jotta sillä olisi turvallista lentää.

Toteutus: Tehtävänä on kääntää taikamatto toisinpäin, niin että kukaan osallistuja ei astu matolta pois. Matto kääntyy parhaiten, kun kääntäminen aloitetaan kulmasta. Jos alussa näyttää siltä, että matolle tulee liian ahdasta, voi osa jäädä ulkopuolelle ja ohjeistaa muuta ryhmää.

Materiaalit: Matto

(Kataja, Jaakkola, Liukkonen 2011, 62.)

5. Kaatuva keppi

Tavoite: Tutustuminen, ryhmäytyminen

Alkuvalmistelut: -

Toteutus: Osallistujat asettuvat piiriin ja yksi menee piirin keskelle. Piirin keskellä oleva henkilö ottaa kepin käteensä ja laittaa sen maahan seisomaan pystyasentoon. Kun hän irrottaa otteensa kepeistä, hän huutaa samalla jonkun piirissä olevan lapsen nimen ja hänen tehtävänsä on ottaa keppi kiinni, ennen kuin se osuu maahan. Onnistuessaan hän pääsee takaisin piiriin, mutta jos hän ei ehdi ottamaan keppiä, hän joutuu piirin keskelle.

Materiaalit: Keppi

(Reima 2020.)

6. Köysirata

Tavoite: Aistien käyttäminen, rohkeus

Alkuvalmistelut: Köysiradan rakentaminen, turvallisuuden varmistaminen. Rataa suunniteltaessa on otettava huomioon mahdolliset kompastusvaarat eli kivet, kannot, risut ym.

Toteutus: Osallistujat kulkevat köysiradan pitämällä kädellä kiinni köydestä. Osallistujien silmät on peitetty eli rata kuljetaan sokkona. Jos lapsi ei halua silmiä peitettävän, hän voi kulkea radan normaalisti.

Materiaalit: Pitkä köysi tai useampi köysi, huiveja/pipoja silmien peittämiseen.

(Kulttura 2019.)

LASTEN IDEOITA SEIKKAILUJEN TEEMOIKSI

LUURANKOSEIKKAILU	METSÄ- /METSÄSTYSSEIKKAILU	KUU/AVARUUS - SEIKKAILU	NINJASEIKKAILU
LUOLASEIKKAILU	ROBOTTISEIKKAILU	AAVIKKOSEIKKAILU	AAVESEIKKAILU
SUPERSANKARI- SEIKKAILU	JOULUSEIKKAILU	STARWARS - SEIKKAILU	PUUTARHASEIKKAILU
MARJASEIKKAILU			

LÄHTEET

- Karppinen, S. J-A. 2020a. Outdoor adventure education in Finland - historical aspects. 26–33. Teoksessa Karppinen, S. J-A. Marttila, M., Saaranen-Kauppinen, A. (toim.) 2020. Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Karppinen, S. J-A. 2020b. Didactic relationships in Outdoor adventure education and experiential learning. 94–106. Teoksessa Karppinen, S. J-A. Marttila, M., Saaranen-Kauppinen, A. (toim.) 2020. Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Kataja, J., Jaakkola, T., Liukkonen, J. 2011. Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kokljuschkin, M. 1999. Seikkailuun! Varhaiskasvatuksen seikkailukirja. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Kulttura. 2019. Ideoita tehtävärasteille. <https://kulttura.fi/materiaalit-pdf/ideoita-tehtavarasteille.pdf>. 20.10.2020.
- Leikkipankki. 2020. <https://www.leikkipankki.fi/Leikit/Tiedot/295>. 20.10.2020.
- Leinonen, L. 2015. Seikkailuleiri. Ohjaussuunnitelma ja tarvittavat välineet. <http://seikkailuleiri.blogspot.fi/>. 20.10.2020.
- Lämsä, T., Nevalainen, K. 2018. Seikkailu varhaiskasvatuksessa. Touhula päiväkodit -blogi. 2.11.2018. <https://touhula.fi/blogi/seikkailu-varhaiskasvatuksessa/>. 16.4.2020.
- Martinez-Abarca, T., Nurmi, R. 2015. Loikaten leikkiin- rohkeasti rooliin! Helsinki: Lastenkeskus. Nuorten kotkien keskusliitto. 2016. Nuorten kotkien hulvaton leikkikirja. http://nuoretkotkat.fi/wp-content/uploads/2018/10/NK_Leikkikirja_kevyt.pdf. 20.10.2020.
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2018:3a.
- Rautio, A. 2017. Puutarha. 90–96. Teoksessa Kettunen, A., Laine, A. (Toim.) 2017. Ilmiöt ihmeteltäviksi. Monialaisia ideoita ulkone oppimiseen.
- Reima. 2020. Rauhalliset leikit. <https://www.reima.com/fi/rauhalliset-leikit>. 20.10.2020.

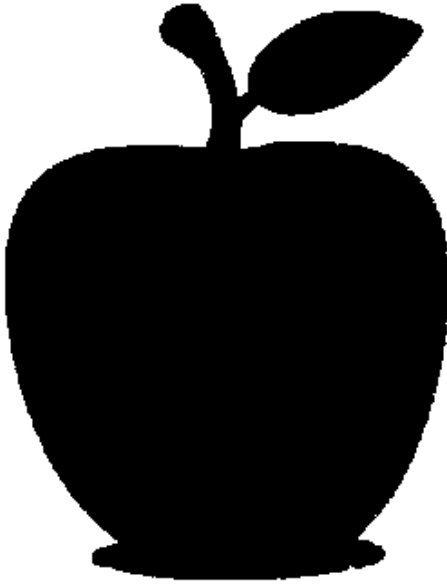
Arvoisat kunniavieraat!

Olette saapuneet Gundhamin linnkaan. Linnan suuressa salissa teille on erisaisia tehtäviä ja puuhia, joita pääsette suorittamaan. Kaikki tehtävät ja leikit ovat osa linnaseikkaisua, joka alkaa juuri nyt. Linnan hovimestari on jättänyt teille ensimmäisen tehtävän. Löydätte sen kääröstä.

Oletteko nähneet linnan orkesteria missään?

Heidän pitäisi olla soittamassa ihan kohta ja emme löydä heitä. Osemme pulassa! Tehän olette varmasti taitavia soittajia, joten voisitteko missään tuurata orkesteria hetken ajan? Löydätte soittimet Saatikosta. Valitkaa yksi kapellimestari, joka johtaa koko orkesteria. Virallisen osuuden jälkeen voitte sitten myös jammailla ihan vapaasti.

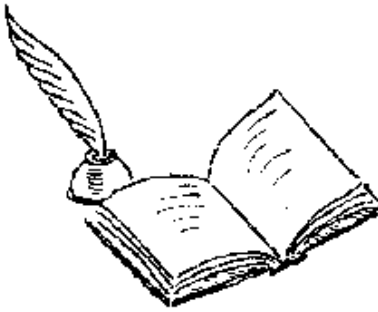
Olette saapuneet sinnan puutarhaan, jossa kasvaa suuria omenapuita. O-cu! Nyt onkin aika pelata myrkkymenaa. Teissä on pelissä mukana 12 omenaa, jotka ovat maassa. Yksi teistä on omenciden kerääjä, joka poistuu kauemmas pelikentästä. Te, jotka jätätte omenciden suokse, valitsette yhdessä, mikä omencista on myrkkymena. Omenciden poimija kerää omencita maasta tietämättä sitä, mikä on myrkkymena. Hän jatkaa keräämistä niin pitkään, ennen kuin poimii myrkkymenan, jolloin muut huutavat kevaan ääneen myrkkymena!! Varo myrkkymenaa!!

Voihan voihan... Linnan vahtimestarilla oli käynyt pieni moka, ja hän oli vahingossa seikellyt teidän nimilappunne palasiksi. Hän levittehi palaset lattialle ja ajatteli, että te voisitte etsiä itse omat nimen palasenne. Onneksi on käynyt hyvä tuuri ja nimet on seikellyt tavuiksi. Etsi siis oman nimesi tavut ja yhdistä ne. Jos tehtävä on liian haastava, käy katsomassa opesta hieman apua.

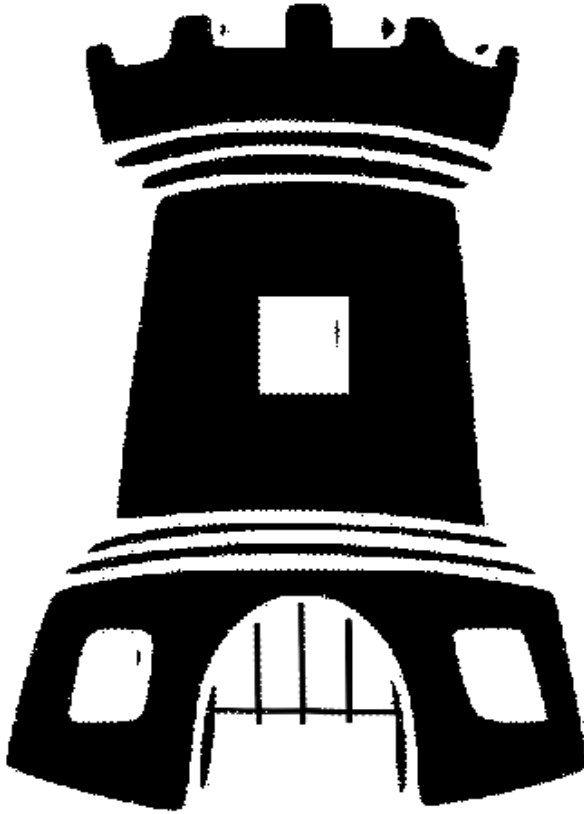
Kuningatar on esittänyt toiveen, että linnnaan hankitaan uusia taideteoksia. Nyt onkin oiva mahdollisuus tehdä hieman kivitaidetta. Voit valmistaa omalle alustallesi esimerkiksi kivitausun tai patsaan. Saat käyttää työssäsi vain erikoisia ja -muotoisia kiviä. Päästä luovuutesi valloilleen ja tee vuosisadan hienoin taideteos!

Olipa kerran...

Eikun mites se satu nyt menisikään? Linnan omassa kirjaisijassa on nyt ongelmia kirjoittamisen kanssa ja hän ei missään saa kirjoitettua satukirjaa

loppuun. Kirjaisijan oma salaisuus on satunopat, joiden avulla hän pystyy helposti keksimään uusia tarinoita. Te pääsette nyt kekeilemaan niitä. Heittäkää jokainen vuorossanne satunoppia ja keksikää pieni tarina, joka sisältää kaikki noppien antamat kuvat. Eikö kirjaisijakin löytää inspiraationsa taas teidän tarinoiden avulla.

Valitettavasti meidän sinnassamme on yksi suuri puute. Pitkä aika sitten menetimme taistelussa yhden torneistamme. Tarkoituksenamme on ollut rakentaa uusi, mutta emme ole saaneet aikaiseksi aloittaa rakentamista. Teidän tehtävänne on nyt rakentaa meille piencismalli tornista. Tarkoituksena on vain testata kuinka korkean siitä voisi mahdollisesti rakentaa.

Tarvikevarastossamme vain on hieman puutteita tässä hetkessä, niin voitte

käyttää tornin rakentamisessa vain kuninkaan vanhoja sanomasehtiä.

Miettikää missä keinoin saatte tornista mahdollisimman korkean ja tehkää yhteistyötä, jotta lopputuloksesta tulee paras mahdollinen.

Merirosvoseikkailun pullopostit

HIIO-HOI SEIKKAILIJAT!

PÄIVÄKODIN PIHALLE ON YÖN AIKANA RANTAUTUNUT PULLOPOSTEJA ATLANTIKSEN HURJIMMALTA MERIROSVOLAIVALTA ARMADALTA. PULLOPOSTIT SISÄLTÄVÄT ERILAISIA TEHTÄVIÄ, JOTKA TEIDÄN PITÄÄ YHDESSÄ SUORITTA A! SEIKKAILUN AIKANA SELVITETÄÄN ONKO TEISSÄ TODELLISTA PIRAATTIAINESTA! ETSIKÄÄ SIIS KAIKKI PULLOPOSTIT JA PYRKIKÄÄ SUORITTAMAAN TEHTÄVÄT NIIN HYVIN KUIN SUINKIN PYSTYTE. ONNEA SEIKKAILUUN!

P.S LOPUSSA AARRE ODOTTAA!

OHOI! JOKAINEN MERIROSVOJOUKKO TARVITSEE OMAN MERIROSVOLIPPUNSA! MERIROSVOLIPPU ON PERINTEINEN MERIROSVOJEN KÄYTTÄMÄ TUNNUS. LÖYDÄTTE LAATIKOSTA KAIKKI TARVIKKEET, JOITA TARVITSETTE OMAN MERIROSVOLIPUN TEKEMISEEN. VALMISTAKAA LIPPU YHTEISTOIMIN, NIIN LOPPUTULOKSESTA TULEE VARMASTI MAHTAVA!

VOI EI! AUTIOSAAREN HIEKKA ON KUUMENTUNUT PAAHTEESSA POLTTAVAN KUUMAKSI JA SEN PÄÄLLÄ EI VOI KÄVELLÄ. ONNEKSI RANTAAN ON HUUHTOUTUNUT TAISTELUSSA TUHOUTUNEEN LAIVAN PUUOSIA, JOITA KÄYTTÄMÄLLÄ VOITTE SIIRTYÄ SEURAAVAN PULLOPOSTIN LUOKSE. ASETTUKAA LANKKIJEN PÄÄLLÄ JA ALOITAKAA MATKA KOHTI SEURAAVAA PULLOPOSTIA. MIETTIKÄÄ KUINKA MATKANTEKO ONNISTUU, NIIN ETTÄ PYSYTE KOKO AJAN LANKKIJEN PÄÄLLÄ. OLKAA TARKKOJA, ÄLKÄÄKÄ PUDOTKO POLTTAVAAN HIEKKAAN!

KUULUISAN MERIROSVON TARMO TYRSKYN RUNOSTA ON HUUHTOUTUNUT OSA SANOISTA PULLOPOSTIN PITKÄN MERIREISSUN AIKANA. POHTIKAA, MITÄ PUUTTUVAT SANAT VOISIVAT OLLA JA TÄYDENTÄKÄÄ RUNO TAAS KOKONAISEKSI.

ARRRR... UNOHDIMME KALLISARVOISEN JALOKIVILASTIMME MAIHIN OLLESSAMME RYÖSTÖRETKILLÄ. VOISITTEKO SIIRTÄÄ JALOKIVET MERKITYÄ RATAA PITKIN, NIIN MEIDÄN ON HELPOMPI NOUTAA NE LOPULLISESTA MÄÄRÄNPÄÄSTÄ? KULJETTAKAA JALOKIVET LEIJULAUDAN PÄÄLLÄ VAIN KÖYSISTÄ KIINNI PITÄEN. ÄLKÄÄ MISSÄÄN NIMESSÄ PUDOTTAKO ARVOKKAITA JALOKIVIÄ! JOS NÄIN KUITENKIN TAPAHTUU, NIIN NOSTAKAA NE SALAMANNOPEASTI TAKAISIN LAUDAN PÄÄLLE. TEIDÄN TÄYTYY TEHDÄ SAUMATONTA YHTEISTYÖTÄ ONNISTUAKSENNE TEHTÄVÄSSÄ!

HÄLYTYS!! HÄLYTYS!! VIHOLLISIA HORISONTISSA!!

NAPPAA MUKAASI TYKINKUULA JA LÄHDE KIIREELLÄ POMMITTAMAAN VIHOLLISALUKSIA TAISTELUTORNISTA! TYKINKUULAT OVAT NIIN RASKAITA, ETTÄ VOIT KULJETTAA VAIN YHTÄ KERRALLAAN. ISKUN JÄLKEEN, LASKEUDU TORNISTA ALAS LIUKUMÄKEÄ PITKIN JA HAE KIIREELLÄ UUSI TYKINKUULA, JOTTA VOITATTE TAISTELUN. KUN KUULETTE TORVEN ÄÄNEN, OLETTE VOITTANEET!

TODELLISEN PIRAATIN TÄYTYY OLLA RAUTAISESSA KUNNOSSA, JOTEN NYT JUMPATAAN MERIROSVOTYYLIIN. TEE SEURAAVAT LIIKKEET, JOTTA TIEDÄMME, ETTÄ SINUSTA ON MERIROSVOKSI.

Noustaan laivaan. (kävelyä)

Täytyy nostaa ankkuri, jotta päästään liikkeelle. ("vedetään" ankkuria maasta ylöspäin)

Nostetaan purjeet ylös (käsillä vedetään ylhäältä alaspäin)

ja ohjataan laivaa pyörittämällä ruoria. (pyöritetään käsillä ruoria)

Voi ei! Viholliset hyökkäävät laivaan, joten täytyy puolustautua miekkailemalla! (miekkaillaan)

Huh, selvisimme! mitäs horisontissa näkyy? (tutkaillaan kaukoputkella, keskivartalo kiertää)

Ranta, lähdetään uimaan sinne! (leikisti uidaan)

Nyt me ollaan ihan märkiä, joten pitää kuivatella. (ravistellaan käsiä ja jalkoja)

Tässä on selvästi aarteen paikka, kaivetaan! (kaivetaan kuoppaa molemmilta puolilta)

Nyt kolahti jokin, kaivetaan lopuksi käsillä. (kaivetaan leikisti käsillä maata)

Viimeinkin aarre näkyy kunnolla, nostetaan se. (kyykkyyn ylös)

Lopuksi vielä voiton tuuletus! (vapaa tyyli)

Maatilaseikkailun toimintaan orientoivat viestit

VUH VUH!

Maatilan oma vahtikoira Tessu on tehnyt aamun aikana töllöntöitä. Tessu on levitellyt emännän ja isännän kaikki roskat pitkin pihamaata. Teidän apuanne tarvitaan nyt lajittelemaan kaikki roskat oikeisiin jäteastioihin. Olkaahan tarkkana, että lajittelette roskat oikein! Kierrätys on tärkeää, koska se säästää energiaa ja luonnonvaroja.

Maatilan emäntä ja isäntä ovat aloittamassa päivän työt. He kuitenkin huomasivat, että heiltä puuttuu kaikki tarvikkeet, joita töihin tarvitaan. He ovat jättäneet listan, jossa on kaikki tarvittavat asiat. Voisitteko olla avuksi ja etsiä kaikki listan asiat emännälle ja isännälle? Olettehan nopeita, koska työt odottavat!

- 1 työkone
- 2 lapiota
- 3 sankollista hiekkaa
- 4 palloa
- 5 tyhjää ämpäriä
- 6 keppiä
- 7 pyykkipoikaa
- 8 paperia
- 9 kasvia tai heinää
- 10 kiveä

Edessänne on pelto, jolla maatilan lehmät ovat laiduntaneet ja viettäneet leppoisia kesäpäiviä. Muiden eläimien tavoin myös lehmät kakkivat usein. Pelto on siis täynnä lehmänkakkamiinoja ja nyt teidän tehtävänne on päästä pellon toiselle puolelle astumatta lehmänkakkaan.

Asettukaa jonoon ja pitäkää toisianne käsistä kiinni. Tehtävänne on ylittää pelto jonona, astumatta kakkaan. Jonon ensimmäisen tehtävänä on johdattaa ryhmää ruudukko kerrallaan pellon yli. Jos astutte kakkaan, teidän pitää palata takaisin pellon alkuun ja aloittaa matkanteko uudestaan. Kakkaan astuja menee jonon viimeiseksi ja seuraava saa yrittää joukon johdattamista pellon toiselle puolelle. Onnea matkaan!

Maatilan pihapupu on tehnyt pesäkolojaan emännän puutarhaan. Leikitään nyt leikkiä, jossa päästään hieman kilpailemaan nopeudella. Teidän täytyy sukeltaa pihapupun koloihin aina merkkiään kuultuanne. Koloja on valitettavasti yksi vähemmän kuin teitä, joten ole nopea, että saat napattua itsellesi pupunkolon. Älä kuitenkaan lannistu, jos et ehdi, vaan ole seuraavalla kerralla supernopea!

Emännällä ja isännällä on meneillään aidanrakennustalkoot ja he olisivat hyvin kiitollisia, jos auttaisitte heitä. Aidanrakennus on haastavaa puuhaa, koska on tärkeää, että oikeanvärisen laudat ovat ohjeen mukaisella paikalla. Olettehan siis tarkkana, kun rakennatte aita, että oikeat laudat menevät oikeille paikoille. Isäntä valitettavasti tarvitsee myös itse ohjetta, joten joudutte käydä katsomassa ohjetta hieman kauempana. Katso ohjetta oikein tarkkaan ja paina se hyvin muistiin, jotta osaat asettaa yhden laudan paikalleen. Kun olet asettanut yhden laudan, päästä seuraava kaveri matkaan. Saat myös tarvittaessa korjata aita, jos huomaat siinä olevan jotain väärää. Emäntä tulee lopulta tarkastamaan, onko aita tehty oikein.

Dinosaurusseikkailun toimintaan orientoivat viestit

Dinosaurusemojen munat ovat lähellä kuoriutua. Näyttäisi kuitenkin siltä, että pikkudinosaurukset tarvitsevat hieman apua. Auttakaa pieniä poikasia kuoriutumaan.

Muinainen jättihämähäkki on tehnyt seittinsä meidän kulkureitillemme. Meidän on päästävä läpi seitistä, jotta voimme jatkaa matkaa. Meidän on kuitenkin varottava, ettemme osu seittiin kulkiessamme, koska hämähäkki aistii kosketuksen ja vaarana on, että se saapuu katsomaan kuka seittiä heiluttaa. Onnea matkaan!

Lähes 500 vuotta uinunut tulivuori on alkanut heräämään taas henkiin ja sylkee välillä polttavaa laavaa aukostaan. Aina kun kuulette huudon ”maassa on laavaa”, hypätkää kiireellä jonkin päälle turvaan. On erittäin tärkeää, ettette koske maahan huudon jälkeen. Ole siis nopea ja pelasta itsesi polttavalta laavalta!

Oletko haaveillut arkeologin tehtävistä ja kaivavasi maan kätköistä dinosauruksien luita? Nyt pääset kokeilemaan, millaista se on. Kaiva omaa aluettaasi varovasti. Kun alueelta paljastuu dinosauruksen fossiili, siirrä päällä oleva hiekka varovasti sivuun. Puhdista fossiili siveltimellä ja etsi fossiilia vastaava dinosaurus. Ole erittäin varovainen, ettei fossiili mene rikki! Fossiilit ovat erittäin arvokkaita ja menevät helposti rikki. Kaiva siis rauhassa.

Dinosaurusten juomapaikkana käytetty lampi on valitettavasti kesän helteissä päässyt kuivamaan kokonaan ja dinosauruksilla ei sen takia ole vettä tarjolla. Meillä kuitenkin on yksi hieman rikkinäinen sankko, jolla pystyisimme tarjoamaan hetkellistä apua dinosauruksille. Vesi ei kuitenkaan pysy rikkinäisessä vesisankossa, koska siinä on niin paljon reikiä. Saisitteko kuitenkin jollain tavalla täytettyä sankon piripintaan asti, että dinosaurukset saavat juotua?